

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

**Opleiding tot leraar voortgezet
onderwijs van de tweede graad
in het Technisch Beroepsonderwijs
voltijd**

Christelijke Hogeschool Windesheim

**De kracht van
kennis.**

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

**Opleiding tot leraar voortgezet
onderwijs van de tweede graad
in het Technisch Beroepsonderwijs
voltijd**

Christelijke Hogeschool Windesheim

CROHO nr. 35210

Hobéon Certificering

Datum

31 maart 2022

Panel

Kernpanel:

Prof. dr. P.J. den Brok, Dr. H. Oolbekkink en Drs. A van Vliet, M. Jurien

Vakpanel:

Drs. A. van Vliet

Student:

D. van Diggelen

Secretarissen:

Drs. G.W.M.C. Broers en G.C. Versluis

INHOUDSOPGAVE

1.	BASISGEGEVENS	1
2.	SAMENVATTING	2
3.	INLEIDING	6
4.	OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN	9
5.	ALGEMEEN EINDOORDEEL	24
6.	AANBEVELINGEN GENERIEK	25
7.	OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN	29
8.	ALGEMEEN EINDOORDEEL TWEDEGRAADS LTB	39
9.	AANBEVELINGEN TWEDEGRAADS LTB	40
BIJLAGE I	Scoretabel Opleiding tot Leraar vo 2 ^e graad Technisch Beroepsonderwijs	41
BIJLAGE II	Programma, werkwijze en beslisregels	42
BIJLAGE III	Lijst geraadpleegde documenten	50
BIJLAGE IV	Panelsamenstelling	51

1. BASISGEGEVENS

NAAM INSTELLING	Christelijke Hogeschool Windesheim
status instelling	Bekostigd
resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	Positief, 28 april 2020
NAAM OPLEIDING (zoals in croho)	Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in het Technisch Beroepsonderwijs (LTB)
registratienummer croho	35210
domein/sector croho	Pedagogisch Hoger Onderwijs
oriëntatie opleiding	hbo
niveau opleiding	Bachelor
graad en titel	Bachelor of Education
aantal studiepunten	240 EC (Bachelor)
afstudeerrichtingen	Binnen de afstudeerrichting beroepsgericht onderwijs zijn verschillende vakspecifieke afstudeerrichtingen: <ul style="list-style-type: none">• Bouwkunde (mbo)• Bouwtechniek (mbo)• Elektrotechniek (mbo)• Informatie en communicatietechnologie (ICT, mbo)• Installatietechniek (mbo)• Motorvoertuigentechniek (mbo)• Werktuigbouwkunde (mbo)• Bouwen, wonen en interieur (vmbo)• Mobiliteit en transport (vmbo)• Produceren, installeren en energie (vmbo)
locatie	Zwolle
varianten	Voltijd en deeltijd. Bijzondere leerwegen (van voltijd): kopopleiding en Teachers College.
joint programme	n.v.t.
onderwijstaal	Nederlands
datum audit / opleidingsbeoordeling	27 en 28 oktober 2021

2. SAMENVATTING

De hbo-bacheloropleidingen leraar vo 2e graad die in de voltijdvariant worden aangeboden binnen de resultaatverantwoordelijke eenheid Beroepsonderwijs (RVE BO) van Windesheim leiden studenten op tot tweedegraads leraar Algemene Economie, Bedrijfseconomie, Technisch Beroepsonderwijs en Gezondheidszorg & Welzijn.

Bij de hbo-bacheloropleiding leraar vo 2^e graad Technisch Beroepsonderwijs heeft in het kader van het experiment leeruitkomsten een aparte visitatie plaatsgevonden in het voorjaar van 2021. Daarvan is een apart beoordelingsrapport opgeleverd.

Bij de hbo-bacheloropleidingen leraar vo 2e graad Nederlands, Frans, Engels, Duits, Aardrijkskunde, Geschiedenis, Wiskunde, Natuurkunde, Scheikunde en Biologie, die worden aangeboden binnen de resultaatverantwoordelijke eenheid Algemeen Vormend Onderwijs (RVE AVO) heeft een aparte visitatie plaatsgevonden. Daarover zijn aparte beoordelingsrapporten geschreven.

Alle beoordeelde tweedegraads lerarenopleidingen van RVE BO in de voltijdvariant vertonen een verstrekkende gelijkheid, qua doelstelling, structuur en reikwijdte van de onderwijsleeromgeving, wijze van toetsen en beoordelen, deskundigheid personeel en voorzieningen. Dit maakt het mogelijk op algemeen niveau kwalitatieve uitspraken te doen die dan voor alle onderzochte opleidingen gelden. Alleen daar, waar op het niveau van de individuele opleiding aanleiding is van dit algemeen oordeel af te wijken, wordt daar in de samenvatting melding van gemaakt.

Standaard 1. Beoogde leerresultaten

De tweedegraads lerarenopleidingen van RVE BO baseren zich aantoonbaar op de landelijke bekwaamheidseisen en de generieke en vakspecifieke kennisbases en hebben hierover regelmatig contact met vakgenoten en het onderwijswerkveld. Dit gebeurt in overleggen met de beroepsgroep – onder andere in 10voordeleraar-verband en in het Algemeen Directeurenoverleg Educatieve Faculteiten (ADEF) - en in overleggen met de tien opleidingsscholen. Via hun eigen netwerken onderhouden de docenten contact met scholen en organisaties/bedrijven over actuele ontwikkelingen in het beroepenveld waarvoor mbo-scholen opleiden en vmbo-scholen leerlingen op voorbereiden.

De opleidingen hebben samen met het werkveld een beroepsbeeld opgesteld. Op basis van dit beroepsbeeld en de bekwaamheidseisen hebben de opleidingen leeruitkomsten geformuleerd die het flexibel opleiden van studenten mogelijk maken. De accenten hierin op de rol van co-creator en brede professional zijn herkenbaar voor alle betrokkenen. Het auditteam ziet kansen in het voornemen van de RVE BO om samen met de RVE AVO en de RVE Pabo te komen tot een gezamenlijk beroepsbeeld met specifieke inkleuringen voor het po, vo en mbo en dat kenmerkend is voor een leraar opgeleid bij Windesheim. Het auditteam beveelt de opleiding aan te bewaken dat het unieke van de 'BO-identiteit' niet verloren gaat of naar de achtergrond verdwijnt.

De opleidingen besteden in het beroepsbeeld en de leeruitkomsten aantoonbaar aandacht aan het ontwikkelen van onderzoekend vermogen. Het expliciteren van eisen aan internationale en interculturele kennis en vaardigheden in de leeruitkomsten behoeft nog aandacht. In het curriculum ziet het auditteam deze aspecten wel terug.

Het auditteam is op grond van bovenstaande punten, waaronder het samen met het werkveld ontwikkelen van een beroepsbeeld en de heldere uitwerking van leeruitkomsten van oordeel dat de tweedegraads lerarenopleidingen van RVE BO 'voldoen' aan deze standaard.

Standaard 2. Onderwijsleeromgeving

De tweedegraads lerarenopleidingen worden verzorgd door enthousiaste, betrokken en deskundige opleiders/docenten, die goed met elkaar samenwerken. RVE BO/de opleidingen zorgen voor voldoende formele en informele professionalisering.

De studenten zijn tevreden over hun docenten: ze zijn benaderbaar, betrokken, deskundig, open en meedenkend.

De opleidingen zorgen met het nieuwe curriculum uit 2017 (C17) voor een sterk op de praktijk gericht onderwijsprogramma. Hierin krijgen de studenten voldoende mogelijkheden de (vakspecifieke) kennis en (vakspecifieke) vaardigheden op een steeds hoger niveau te ontwikkelen en de bekwaamheden en daarvan afgeleide leeruitkomsten aan te tonen. De opleidingen bieden de studenten met de zogenoemde roadmap waarin de studenten zelf kunnen aangeven hoe zij aan de leeruitkomsten willen werken, veel mogelijkheden voor een eigen flexibele leerroute en ruimte voor profilering.

Het ontwikkelen van onderzoekend vermogen heeft in het C17 al een plek. Studenten voeren in professionele leergemeenschappen onderzoek uit naar gemeenschappelijke thema's op en/of samen met de docenten van de scholen. Een werkgroep is bezig met het ontwikkelen van een onderzoekslijn voor alle studie jaren. Het (online) gaan aanbieden van microcursussen over onderzoek, is een goed initiatief met het oog op just-in-time onderwijs.

Het 'werkplekleren' heeft een centrale positie in de opleiding. De tweedegraads lerarenopleidingen van Windesheim werken al vele jaren nauw samen met het werkveld binnen inmiddels tien opleidingsscholen en wensen het aantal partnerscholen nog verder uit te breiden. Het is een goed streven dat uiteindelijk alle voltijdstudenten van de dagopleiding binnen een passende opleidingsschool hun stages lopen. Op elke opleidingsschool is een begeleidingsstructuur opgezet met getrainde werkplekbegeleiders (WPB'ers) en schoolopleiders (SO'ers) en vanuit de opleidingen instituutopleiders (IO'ers). De leerteams van SO'ers en IO'ers trekken binnen de opleidingsscholen samen op en wisselen met elkaar uit over het curriculum. Ook de relatiebeheerders zorgen voor een goede verbinding tussen opleiding en school. Het samen leren en werken op een opleidingsschool acht het auditteam van grote meerwaarde voor de studenten. Ook studenten die niet participeren in één van de opleidingsscholen - vanwege de afstand of omdat zij een werkplek in het onderwijs hebben - krijgen begeleiding van een instituutbegeleider (van Windesheim) en een werkplekbegeleider in de school.

Het is belangrijk dat RVE BO en RVE AVO hebben aangegeven dat zij willen komen tot gezamenlijke leeruitkomsten en tot zelfde eisen aan opdrachten voor het Samen Opleiden-gedeelte van het curriculum, omdat de verschillen voor de betrokkenen op de scholen niet goed te volgen zijn.

In de vakspecifieke leerlijn ontwikkelen de studenten ook de kennis en vaardigheden die zij nodig hebben om vakinhoudelijk onderwijs te verzorgen.

De opleidingen besteden in het programma voldoende aandacht aan het verzorgen van onderwijs vanuit een intercultureel en internationaal perspectief.

De huisvesting, de generieke en vakspecifieke materiële voorzieningen en de informatievoorziening zijn op orde en werken ondersteunend aan de studie.

Gelet op de hierboven genoemde sterke elementen in het programma en het deskundige docententeam, komt het auditteam tot het oordeel 'voldoet' voor standaard 2 voor de tweedegraads lerarenopleidingen van RVE BO van Windesheim.

Standaard 3. Toetsing

De tweedegraads lerarenopleidingen hebben met het 'Onderwijs en Toetskader (OTK) 2019 - 2024' van RVE BO en hun daarvan afgeleide 'Toetsplan' met het daarin opgenomen toetsprogramma, hun toetsstelsel goed op orde. De opleidingen toetsen op een valide, betrouwbare en inzichtelijke manier met behulp van gevarieerde toetsvormen of de studenten de beoogde bekwaamheidseisen en daarvan afgeleide leeruitkomsten hebben bereikt. Ook bieden de opleidingen de studenten ruimte voor validering en het op een alternatieve manier bewijzen van leeruitkomsten.

Het auditteam is positief over het alleen nog maar inzetten van examinatoren met BKE bij het beoordelen van eindwerk en het werken onder supervisie van een BKE examiner wanneer een beoordelaar van overige toetsen nog geen BKE heeft. Ook is het auditteam positief over het inzetten van getrainde externe examinatoren.

De brede examencommissie vervult haar borgende rol goed en heeft op haar agenda aandachtspunten staan die het auditteam ook zag, waaronder de borging van de kleine kwaliteit en de bandbreedte in de gegeven feedback. De examencommissie bewaakt dat er jaarlijks kalibratiebijeenkomsten met examinatoren plaatsvinden, waarin zij met elkaar afstemmen over (gegeven) beoordelingen. De brede toetscommissie ondersteunt de examencommissie goed in haar borgende rol en gaat aantoonbaar planmatig te werk. De kwaliteit van de toetsing in coronatijd is door alle betrokkenen goed bewaakt.

De opleidingen streven naar leerwegaafhankelijke toetsing en hebben de ambitie om samen het toetsen verder door te ontwikkelen naar programmatisch toetsen. Het auditteam ondersteunt het idee om hiervoor een aparte projectgroep op te richten, die de zorgende rol op zich kan nemen.

Het auditteam komt op grond van bovenstaande positieve punten en met in achtneming van de genoemde (kleinere) aandachtspunten tot het oordeel 'voldoet' voor deze standaard voor de tweedegraads lerarenopleidingen van RVE BO van Windesheim.

Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten

Het auditteam is van oordeel dat de studenten in hun eindwerken – het dossier van leerwerktraject 4 (de eindstage) en het dossier onderzoekend vermogen - hebben aangetoond dat zij op het vereiste bachelorniveau beschikken over de bekwaamheden van een startbekwaam tweedegraads leraar. Daarnaast hebben alle afgestudeerde studenten de landelijke kennistoets met minimaal een voldoende afgesloten. Voor LTB bestaat er geen landelijke kennistoets.

Het auditteam beoordeelde alle eindwerken met minimaal een voldoende. (Zie voor de beoordeling per opleiding de vakspecifieke rapporten.)

In de verslagen van het eindonderzoek hebben de studenten aangetoond dat zij op basis van hun verlegenheidsvraag/probleemstelling over het algemeen een duidelijke onderzoeksvraag hebben geformuleerd die zij met behulp van verschillende methoden nader hebben onderzocht en in de eigen praktijk hebben uitprobeerd, of dat zij op basis van gerichte onderzoeksactiviteiten een voor de praktijk bruikbaar beroepsproduct hebben ontwikkeld. Het auditteam beoordeelt de gekozen onderzoeksonderwerpen als relevant voor de betreffende vakken, maar vindt dat de focus wel vaker op vakdidactische onderwerpen zou mogen liggen. In de dossiers behorend bij de eindstage hebben de studenten op basis van bewijzen aangetoond dat zij de beoogde leeruitkomsten hebben gerealiseerd.

Alumni en vertegenwoordigers vanuit het werkveld zijn positief over het niveau van de afgestudeerden: het sluit voldoende aan op het niveau waarop zij geacht worden in de beroepspraktijk te functioneren. De tevredenheid van het werkveld blijkt ook uit het feit dat veel studenten al een baan hebben of krijgen aangeboden tijdens hun opleiding op de school waar ze hun leerwerktraject uitvoeren.

Het auditteam komt op grond van bovenstaande van oordeel dat de tweedegraads lerarenopleidingen van RVE AVO van Windesheim 'voldoen' aan deze standaard.

Algemene conclusie:

De teams van de opleidingen zorgen er met het sterk op de beroepspraktijk gerichte C17 curriculum samen met de scholen voor dat studenten startbekwaam en voldoende toegerust zijn.

Het auditteam is van oordeel dat alle opleidingen voldoen aan de vier standaarden. Het eindoordeel luidt daarom 'positief' voor alle opleidingen. Het auditteam adviseert de NVAO derhalve tot het behoud van de accreditatie van de tweedegraads lerarenopleidingen van RVE BO van Windesheim

Na instemming van de panelleden is dit rapport vastgesteld door de voorzitter op 31 maart 2022.

3. INLEIDING

Panelsamenstelling:

De audit bij de tweedegraads lerarenopleidingen van de resultaatverantwoordelijke eenheid Beroepsonderwijs (RVE BO) van Windesheim is uitgevoerd binnen het cluster HBO Tweedegraads lerarenopleidingen groep 2.

Zeven van de in totaal tien audits zijn uitgevoerd door panels vanuit Hobéon en drie audits zijn uitgevoerd door panels vanuit NQA. Bij Windesheim voerde Hobéon in dit cluster twee audits uit: een audit bij RVE AVO en een audit bij RVE BO. Voorafgaand aan deze audits hebben NQA en Hobéon met elkaar afgestemd over de opzet van de audits en de samenstelling van de auditpanels. Ook heeft er een vooroverleg plaatsgevonden met alle hoofdvorzitters van Hobéon en NQA over de opzet en uitvoering van de audits en generieke gespreksthemas. Daar waar relevant is er tussentijds gekalibreerd over de bevindingen en gespreksthemas. (Zie hierover verder bijlage II 'Programma, werkwijze en beslisregels.)

Onderstaande rapportage betreft de audit bij de voltijdvarianten van RVE BO op 27 en 28 oktober 2021. De rapportage bestaat uit een generiek rapport over alle aspecten die gelden voor alle tweedegraads lerarenopleidingen van RVE BO en een vakspecifiek rapport per opleiding.

Voor de tweedaagse audit bij RVE BO stelde Hobéon in overleg met de opleidingen een kernpanel samen. Het kernpanel voerde op de eerste auditdag de gesprekken over alle generieke onderwerpen die op al de tweedegraads lerarenopleidingen van RVE BO van toepassing waren.

Op de tweede auditdag waren de drie kernpanelleden voorzitter van de audits bij de drie verschillende opleidingen. Bij deze gesprekken voegden zich vakinhoudelijk panelleden met kennis van het betreffend vak/vakken.

De student uit het kernpanel sloot aan bij de opleidingen Algemene Economie, Bedrijfseconomie en Gezondheidszorg & Welzijn. De tweede student sloot bij de opleiding Technisch Beroepsonderwijs en eveneens bij de opleiding Gezondheidszorg & Welzijn. Het kernpanel en de vakpanels werden ondersteund door twee secretarissen vanuit Hobéon. (Zie voor de panelsamenstelling bijlage IV.)

Windesheim domein Bewegen en Educatie

De tweedegraads lerarenopleidingen Algemene Economie, Bedrijfseconomie, Gezondheidszorg & Welzijn en Technisch Beroepsonderwijs worden aangeboden binnen het domein Bewegen en Educatie van Windesheim. Binnen dit domein vallen ook de tweedegraads lerarenopleidingen Nederlands, Frans, Engels, Duits, Aardrijkskunde, Geschiedenis, Wiskunde, Natuurkunde, Scheikunde en Biologie die worden verzorgd door RVE AVO. Daarnaast biedt het domein nog een flink aantal andere educatieve opleidingen en opleidingen op het gebied van sport en bewegen aan. Dit betreffen zowel bachelor- als masteropleidingen en een aantal associate degree opleidingen.

RVE BO

De tweedegraads lerarenopleidingen Algemene Economie en Bedrijfseconomie (AE/BE), Gezondheidszorg & Welzijn (GW) en Technisch Beroepsonderwijs (LTB) worden verzorgd door de RVE BO. De opleidingen AE/BE en GW worden aangeboden in een voltijdvariant met daarbinnen verschillende leerwegen. Naast het reguliere vierjarige voltijdtraject via dagonderwijs, kunnen studenten kiezen voor een vierjarig traject via afstandslernen, een eenjarige kopopleiding en een vierjarig traject Teachers College. De opleiding LTB wordt aangeboden in een voltijd- en een deeltijdvariant. Ook de kopopleiding en Teachers College zijn bijzondere leerwegen van de voltijdvariant van LTB. Met ingang van 2016 neemt LTB deel aan de flexibilisering deeltijd binnen het experiment leeruitkomsten. In het voorjaar 2021 is de visitatie van de deeltijdvariant van LTB met een positief oordeel van de visitatiecommissie afgerond. De deeltijdvariant is derhalve in deze audit niet meegenomen.

Het percentage studenten dat deelneemt aan de verschillende trajecten is: 43% regulier, 31% afstandslernen (AE/BE, GW), 18% deeltijd (LTB), 7% kopopleiding, 1% Teachers College.

De RVE BO is ook verantwoordelijk voor de nieuwe tweedegraads lerarenopleiding kennismanager en docent Dienstverlening & Producten (D&P) die is gestart in september 2020 en de associate degree (Ad) opleiding Educatief Professionaal Beroepsonderwijs (EPB) die is gestart in september 2021. Beide opleidingen zijn recent door een panel van de NVAO geïnspecteerd in het kader van de toets nieuwe opleiding en hoefden derhalve niet meegenomen te worden in de audit in oktober 2021. De Ad opleiding Onderwijsondersteuner Technisch Beroepsonderwijs (OTB) is in afbouw en is om deze reden niet meer meegenomen in de audit in oktober 2021.

Teachers College is een bijzondere leerweg van de lerarenopleiding basisonderwijs (Pabo) van Windesheim Zwolle en de tweedegraadslerarenopleidingen (AVO, BO en GL¹) van Windesheim en leidt studenten op tot onderwijsvernieuwer en de leraar van de toekomst. Studenten kiezen na anderhalf jaar in de studie voor i) de route leraar basisonderwijs, ii) de route leraar AVO (inclusief GL) of BO of iii) de route voor het behalen van twee bachelordiploma's voor basisonderwijs en AVO of GL of BO. Ten tijde van de audit zaten er ongeveer 30 studenten in het eerste brede studiejaar. Iets meer studenten kiezen na de Freshman fase (1,5 jaar) voor de pabo-route in de Craftman fase. Aan alle opleidingen van de RVE BO nemen enkele TC-studenten deel.

De kopopleiding is een éénjarig, beroepsvoorbereidend onderwijstraject gericht op studenten met een afgeronde, specifieke vakopleiding in het hoger beroepsonderwijs (hbo) of wetenschappelijk onderwijs (wo). De kop-studenten komen een dag per week naar de opleiding en volgen een leerwerktraject in een school. Relatief veel studenten van de kopopleiding zijn afkomstig uit het economisch werkveld en ook uit het werkveld zorg en welzijn. De coördinatie van deze leerweg valt om deze reden onder de verantwoordelijkheid van de RVE BO.

De tweedegraads lerarenopleidingen van RVE BO hebben te maken met een gevarieerde doelgroep bestaande uit studenten afkomstig van de havo of het mbo en studenten met werkervaring, die instromen als student deeltijd (LTB), afstandsleren (GW, AE/BE) of kopopleiding en daarnaast een baan hebben in de specifieke beroepssector of onbevoegd voor de klas staan in het (v)mbo. De opleidingen beogen alle studenten een persoonlijke, uitdagende, flexibele leerroute te bieden, waarin zij hun werkplek in het onderwijs of inhoudelijke beroepssector kunnen benutten om te leren en die hen voorbereidt op participatie in een inclusieve en duurzame samenleving.

Sinds 2017 leiden de opleidingen van de RVE BO studenten op vanuit een gezamenlijke visie, een gezamenlijk beroepsbeeld en een gemeenschappelijk curriculum: het zogenaamde C17-curriculum. Dit C17-curriculum is eind augustus 2021 één keer volledig doorlopen. De onderwijsprogramma's van de verschillende lerarenopleidingen BO zijn op elkaar en met het werkveld afgestemd. Leeruitkomsten vormen het vertrekpunt voor flexibel onderwijs. Ongeveer tweederde van het curriculum van de bacheloropleidingen wordt gezamenlijk vormgegeven en uitgevoerd.

De opleidingen AE/BE leiden studenten op voor twee werkcontexten: het algemeen vormend onderwijs (avo) en het beroepsgericht onderwijs (bo). De meeste studenten gaan na afstuderen aan het werk in het vmbo en mbo. De opleidingen LTB en GW leiden alleen op voor het bo.

Er zijn meerdere collega's uit RVE BO actief in de lectoraten Windesheim en de opleidingen benutten kennis uit deze lectoraten (en die van andere hogescholen) voor de onderwijsontwikkeling.

¹ GL: Leraar Godsdienst en Levensbeschouwing

Ontwikkelingen sinds de vorige visitaties (2013, 2015 en 2018)

De vorige visitaties bij de tweedegraads lerarenopleidingen Algemene Economie, Bedrijfseconomie, Gezondheidszorg & Welzijn en Technisch Beroepsonderwijs van Windesheim vonden plaats in 2013, 2015 respectievelijk 2018. Alle opleidingen zijn met een overall 'voldoende' beoordeeld. De verschillende auditteams gaven de opleidingen nog een aantal aanbevelingen mee. Voor het generieke deel waren dat o.a. de volgende aanbevelingen:

generiek:

▪ Het is van belang dat de examencommissie de gelegenheid krijgt zich ten volle te concentreren op de uitvoering haar wettelijk taak: het borgen van de kwaliteit van het toetsen & beoordelen. In dat verband beveelt het panel aan de BSA-taken die nu nog bij de examencommissie liggen uit haar takenpakket te halen.
▪ Saneer de nieuwe beoordelingsformulieren. Deze zijn te gedetailleerd.
▪ Zorg dat de (v)mbo-stroom tijdig klaar is en intensiever samenwerking met Deltion en Landstede.
▪ Afstandsleren: verminder het aantal netwerkmodulen en zet ze, qua planning flexibel in.
▪ Studeerbaarheid: belangrijke aandachtspunten zijn het aantal en de omvang van de leerwerktaken.

In onderstaand rapport (generiek en opleiding) worden bij de verschillende standaarden de bevindingen van het auditteam met betrekking tot de genoemde acties/ontwikkelingen beschreven.

4. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN

4.1. Beoogde leerresultaten

Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde leerresultaten beschrijven aantoonbaar het niveau (associate degree, bachelor of master) zoals gedefinieerd in het Nederlands kwalificatieraamwerk en de oriëntatie (hbo of wo) van de opleiding. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die vanuit het regionale, het nationale en het internationale perspectief door het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding. Voor zover van toepassing zijn de beoogde leerresultaten tevens in overeenstemming met relevante wet- en regelgeving.

Bevindingen

Voor de tweedegraads lerarenopleidingen gelden vanaf 1 augustus 2017 de vakinhoudelijke, vakdidactische en pedagogische bekwaamheidseisen voor de leraar voortgezet onderwijs en de leraar beroepsgericht onderwijs die zijn vastgelegd in het Besluit bekwaamheidseisen onderwijspersoneel. Op landelijk niveau heeft afstemming plaatsgevonden over deze drie bekwaamheidseisen. De bekwaamheidseisen voldoen ook aan internationale eisen met betrekking tot het niveau (NLQF² 6) en de oriëntatie.

De tweedegraads lerarenopleidingen van de resultaatverantwoordelijke eenheid Beroepsonderwijs (hierna: RVE BO) van Windesheim hebben de nieuwe bekwaamheidseisen en de onderliggende generieke en vakspecifieke kennisbasis uitgewerkt naar leeruitkomsten. (Zie verderop.)

De bekwaamheidseisen gelden ook voor de kopopleiding. Omdat studenten van de kopopleiding reeds een specifieke vakopleiding in het hoger beroepsonderwijs of wetenschappelijk onderwijs hebben afgerond, voldoen zij aan de vakinhoudelijke bekwaamheidseisen. De kopopleiding richt zich daarom op het realiseren van de vakdidactische en pedagogische bekwaamheidseisen.

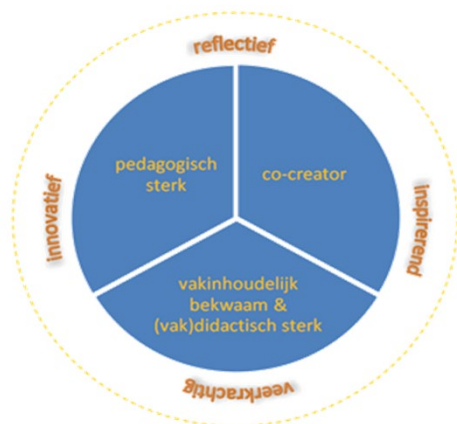
Eigen inkleuring/profilering

Het auditteam heeft geconstateerd dat de lerarenopleidingen van RVE BO zich primair richten op het opleiden van leraren voor het beroepsonderwijs. Aangezien de meeste afstudeerders AE/BE aan het werk gaan in het (v)mbo, zijn ook deze opleidingen bij de RVE BO ondergebracht.

De opleidingen hebben aan de hand van de drie bekwaamheidseisen een nieuw beroepsbeeld voor de (v)mbo docent ontwikkeld met een vertaling daarvan naar leeruitkomsten. Over dit beroepsbeeld en de leeruitkomsten hebben de opleidingen afgestemd met het werkveld: de partnerscholen waarmee ze het samen opleiden vormgeven.

Het beroepsbeeld haakt ook aan bij landelijke publicaties zoals het kwalificatiedossier voor docent mbo en het beroepsbeeld voor de mbo-docent, waarin de specifieke taken van een docent in het beroepsonderwijs worden beschreven. Dat vindt het auditteam een sterk punt. In het beroepsbeeld leggen de opleidingen eigen accenten voor de leraar (v)mbo.

² NLQF: Nederlands Kwalificatie Raamwerk (Qualification Framework)

Het auditteam heeft geconstateerd dat vooral de rol van co-creator specifieke aandacht krijgt:

De leraar beroepsonderwijs moet als co-creator over de grenzen van zijn eigen vakdiscipline of van het onderwijs en het beroepenveld kunnen samenwerken om een beroepsopleiding te creëren die een samenhangend geheel van binnen- en buitenschools leren is en past bij het niveau en de leerbehoeften van de leerling of student.

Het auditteam hoorde hiervan voorbeelden in de gesprekken met docenten en studenten, zoals het zelf uitvoeren van opdrachten bij een bepaald bedrijf of een onderneming en op basis daarvan samen met het bedrijf en/of de school ontwikkelen van lesmateriaal/authentieke opdrachten voor leerlingen/studenten in het (v)mbo.

Ook het accent op het opleiden van studenten tot een brede professional die meer is dan alleen een leraar in zijn eigen vak, zag en hoorde het auditteam terug.

Aan het ontwikkelen van de in het beroepsbeeld genoemde kenmerken besteden de docenten in hun lessen aandacht. (Zie verder standaard 2.)

Het auditteam heeft vernomen dat de RVE BO voornemens is om samen met de RVE Algemeen Vormend Onderwijs (AVO) en de RVE Pabo van Windesheim te komen tot een gezamenlijk beroepsbeeld van de leraar van Windesheim met waar mogelijk/gewenst een specifieke inkleuring. Het auditteam ziet kansen in deze afstemming maar beveelt de opleiding aan te bewaken dat het unieke van de 'BO-identiteit' niet verloren gaat of naar de achtergrond verdwijnt.

Leeruitkomsten

Zoals al in de inleiding is beschreven hebben de tweedegraads lerarenopleidingen van RVE BO te maken met een gevarieerde doelgroep van havisten, mbo'ers tot mensen met werkervaring die al dan niet al werkzaam zijn in het onderwijs. De opleidingen beogen al deze studenten een persoonlijke, uitdagende, flexibele leerroute te bieden en hebben gezamenlijk leeruitkomsten geformuleerd die het vertrekpunt zijn voor flexibel onderwijs en het leveren van maatwerk. Het auditteam is van oordeel dat de opleidingen in de 'Catalogus leeruitkomsten 2021-2022' de algemeen geldende leeruitkomsten en specifieke leeruitkomsten per studierichting helder hebben uitgewerkt. De algemeen geldende leeruitkomsten betreffen het i) Samen Opleiden en ii) leerlijn Beroep. Een voorbeeld voor Samen Opleiden:

- SO.C1.X.21 Leren en opleiden voor een beroep: school en werkveld
De student doet loopbaangesprekken met leerlingen in het (V)MBO, gericht op het ontwikkelen en versterken van loopbaancompetenties. De student zet hierbij professionele gespreksvaardigheden in zoals actief luisteren. De student neemt waar wat het effect is van de wijze waarop hij communiceert en past de communicatie aan op het doel van het gesprek. De student heeft hierbij aandacht voor alle vijf loopbaancompetenties en hij kan een bewuste keuze maken welke competenties meer of minder aandacht krijgen.

(Zie voor de specifieke leeruitkomsten de vakspecifieke rapporten.)

Onderzoek

Zoals al hierboven is vermeld, wensen de opleidingen innovatieve en reflectieve leraren op te leiden. In de hierboven al genoemde catalogus trof het auditteam op verschillende plekken leeruitkomsten aan die betrekking hebben op het ontwikkelen van onderzoeken vermogen. Een passage hieruit:

De docent-in-opleiding zet zijn onderzoekend vermogen in bij de ontwikkeling van een beroepsproduct, waarbij de nadruk ligt op vraagarticulatie en vraagbeantwoording. Je handelt vanuit een zich ontwikkelende onderzoekende houding, waarbij opmerkzaamheid, nieuwsgierigheid, bedachtzaamheid en een kritisch blik het uitgangspunt zijn. Je maakt hierbij gebruik van wetenschappelijk georiënteerde kennis; deels aangereikt en deels zelf gevonden.

Het auditteam is positief over deze uitwerkingen in de leeruitkomsten. Het is duidelijk wat er van de studenten wordt verwacht.

Internationale/interculturele dimensie

Uit de documentatie is gebleken dat de opleidingen het belangrijk vinden om leraren op te leiden vanuit een intercultureel perspectief. De studenten krijgen als leraar in het (v)mbo te maken met een diverse populatie leerlingen en studenten (cultureel, religieus, sociaal-economisch), die met elkaar moeten leren en leven. Daartoe moeten de studenten beschikken over achtergrondkennis, een open houding en pedagogisch-didactische vaardigheden. Ook willen de opleidingen dat de studenten een brede blik krijgen op beroepsopleiding in het buitenland.

Het auditteam heeft geconstateerd dat de eisen aan de culturele en internationale kennis en vaardigheden in de leeruitkomsten nog niet zo expliciet is terug te lezen en beveelt de opleidingen aan daar naar te kijken. In het curriculum zag het auditteam deze aspecten wel terug. (Zie standaard 2.)

Afstemming met vakgenoten en het werkveld

Het auditteam heeft geconstateerd, dat de tweedegraads lerarenopleidingen van RVE BO regelmatig afstemmen met andere (educatieve) opleidingen binnen Windesheim, werkveldpartners in de regio en op landelijk niveau met andere lerarenopleidingen over de bekwaamheidseisen, de generieke en vakspecifieke kennisbasis en de uitwerking hiervan naar de generieke en vakspecifieke opleidingsprogramma's.

RVE BO is vertegenwoordigd in het Algemeen Directeurenoverleg Educatieve Faculteiten (ADEF) waar de tweedegraads lerarenopleidingen van de verschillende hogescholen met elkaar afstemmen over eisen aan de leraren en actuele ontwikkelingen in het veld.

RVE BO en RVE AVO werken in het concept 'Samen Opleiden' van leraren in een brede regio rondom Zwolle met het werkveld samen in opleidingsscholen waarin per opleidingsschool meerdere partnerscholen zijn geclusterd.

Daarnaast onderhouden (de docenten van) de opleidingen van RVE BO in de driehoek 'lerarenopleidingen – (v)mbo scholen – beroepenveld' via hun eigen netwerken en netwerken van de scholen contact over actuele ontwikkelingen met het beroepenveld van de scholen voor vmbo en mbo. (Zie daarover verder standaard 2.)

Weging en Oordeel: voldoet

De tweedegraads lerarenopleidingen van RVE BO baseren zich aantoonbaar op de landelijke bekwaamheidseisen en de generieke en vakspecifieke kennisbases en hebben hierover regelmatig contact met vakgenoten en het onderwijswerkveld.

De opleidingen hebben samen met het werkveld een beroepsbeeld opgesteld. Op basis van dit beroepsbeeld en de bekwaamheidseisen hebben de opleidingen leeruitkomsten geformuleerd die het flexibel opleiden van studenten mogelijk maken. Het accent op de rol van co-creator en brede professional is herkenbaar voor alle betrokkenen.

Er is aantoonbaar aandacht voor ontwikkelen van onderzoekend vermogen in het beroepsbeeld en de leeruitkomsten. Het expliciteren in de leeruitkomsten van eisen aan internationale en interculturele kennis en vaardigheden heeft nog aandacht.

Het auditteam is op grond van bovenstaande punten, waaronder het samen met het werkveld ontwikkelen van een beroepsbeeld en de heldere uitwerking van leeruitkomsten van oordeel dat de tweedegraads lerarenopleidingen van RVE BO 'voldoen' aan deze standaard.

4.2. Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Toelichting NVAO: De beoogde leerresultaten zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma. Hierbij wordt rekening gehouden met de diversiteit van de toegelaten studenten. De docenten zijn zowel inhoudelijk als didactisch voldoende deskundig om de opleiding te verzorgen en geven begeleiding. De onderwijsleeromgeving bevordert dat studenten op actieve wijze deelnemen aan de vormgeving van het eigen leerproces (*student-centred*).

Indien het onderwijs in een andere taal dan het Nederlands wordt verzorgd, motiveert de opleiding deze keuze. Dit geldt ook indien de opleiding een anderstalige opleidingsnaam hanteert. Docenten beschikken over voldoende beheersing van de taal waarin zij doceren. Voorzieningen worden niet beoordeeld, tenzij deze specifiek voor de betreffende opleiding zijn getroffen.

Bevindingen

I. Inhoud en vormgeving generieke programma

▪ *Koppeling bekwaamheidseisen – programma*

Het ontstaan van de RVE BO en het ontstaan van het beroepsbeeld heeft in 2017 geleid tot een nieuw curriculum C17. Zoals al onder standaard 1 is beschreven hebben de opleidingen de bekwaamheidseisen uit 2017 vertaald naar algemeen geldende leeruitkomsten en specifieke leeruitkomsten per studierichting. Deze leeruitkomsten hebben de opleidingen in het curriculum C17 verbonden aan taakgebieden. Elke module beslaat een taakgebied van de docent. Er zijn zeven taakgebieden geformuleerd voor de major (210 EC). Daarnaast biedt de opleiding een vrije keuze minor (30EC). Voorbeelden van taakgebieden zijn:

- Introductie op het dagelijkse werk van een docent beroepsonderwijs;
- De dagelijkse praktijk van een docent beroepsonderwijs;
- Leren en opleiden voor een beroep: school en werkveld.

Het C17 curriculum kent een opbouw in complexiteit: in leerjaar 1 en 2 rondt studenten onderwijseenheden en bijhorende leeruitkomsten af op NLQF niveau 5 en in leerjaar 3 en 4 op NLQF-niveau 6. De opleidingen verwachten van de studenten in toenemende mate zelfstandig handelen in steeds complexere situaties.

Het auditteam heeft geconstateerd dat de studenten door het generieke en vakspecifieke programma te volgen de beoogde kennis en vaardigheden kunnen ontwikkelen en de bekwaamheden en de daarvan afgeleide leeruitkomsten aan kunnen tonen.

▪ *Opzet en inhoud van het generieke curriculum*

Het curriculum C17 kent drie leerlijnen en zoals al hierboven vermeld zeven taakgebieden/modules. De leerlijnen betreffen:

- i) Samen Opleiden (leerwerktrajecten, Loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB) en onderzoek);
- ii) Beroep (onderwijskunde, psychologie, pedagogiek, didactiek);
- iii) Vakspecifiek (vakinhoudelijke kennisbasis, vakdidactiek, vaardigheidsonderwijs).

De opleidingen van RVE BO hebben de leerlijnen i) en ii) gezamenlijk vormgegeven.

Daarnaast hebben zij hun onderwijsprogramma's met het werkveld - de partnerscholen binnen het Samen Opleiden - afgestemd. (Zie daarover ook de vakspecifieke rapporten.)

Zoals al in de inleiding en bij standaard 1 is beschreven, hebben de opleidingen te maken met een gevarieerde doelgroep die zij een persoonlijke, uitdagende en flexibele route willen bieden. De opleidingen stimuleren de studenten om in een zogenoemde roadmap aan de hand van de leeruitkomsten en eigen leervragen per taakgebied/module hun ontwikkeling en ontwikkeldoelen vast te leggen en aan te geven hoe zijn de leeruitkomsten willen realiseren. Dit vraagt een grote mate van zelfstandigheid en zelfsturend vermogen. Bij LOB ondersteunen

de docenten de studenten in hun ontwikkelproces en het bepalen van de leerroute. (Zie verderop.)

- *Beroepsgerichtheid/Werkplekieren/samen opleiden*

Het auditteam heeft geconstateerd dat de opleidingen de studenten veel gelegenheid bieden om praktijkervaring op te doen. De opleidingen van RVE BO en RVE AVO werken al vanaf 2009 samen met een groot aantal partnerscholen in het concept Samen Opleiden³. Deze partnerscholen zijn geclusterd in opleidingsscholen vanuit het concept Samen Opleiden, waarbij het curriculum van de lerarenopleidingen en de begeleiding van studenten op de werkplek in gezamenlijkheid wordt vormgegeven. Op de opleidingsscholen krijgen de studenten begeleiding van door Windesheim getrainde werkplekbegeleiders (WPB'ers) en schoolopleiders (SO'ers) en vanuit Windesheim van Instituutopleiders (IO'ers) die veelal gekoppeld zijn aan een opleidingsschool. (Zie ook bij 'Personeel'.)

Ten tijde van de audit waren er tien opleidingsscholen. In de opleidingsscholen zijn ook een aantal ROC's vertegenwoordigd.

RVE BO en RVE AVO streven ernaar om uiteindelijk alle studenten van de dagopleiding (dus 100%) op een passende opleidingsschool te plaatsen. Daartoe voert zij nu gesprekken met de zogenoemde 'schilscholen' om toe te treden tot een opleidingsschool. Tevens voert zij oriënterende gesprekken met opleidingsscholen van tweedegraads lerarenopleidingen van andere hogescholen in met name Noord- en Oost-Nederland.

Het huidige percentage studenten van de dagopleiding BO en AVO in de opleidingsscholen is thans 71%.

Studenten die niet participeren in één van de opleidingsscholen, vanwege de afstand of omdat zij een werkplek in het onderwijs hebben, worden begeleid door een IO'er (van Windesheim) in samenwerking met een werkplekbegeleider in de school. Deze IO'er is veelal gekoppeld aan een aantal scholen in eenzelfde regio.

Het auditteam is onder de indruk van het samen opleiden en van de wijze waarop de lerarenopleidingen de scholen betrekken bij het opstellen van de leeruitkomsten en de uitwerking naar het curriculum C17. Er zijn leerteams van SO'ers en IO'ers voor de opleidingsscholen gevormd die samen optrekken en met elkaar uitwisselen over het curriculum. Ook de relatiebeheerders vanuit RVE BO en RVE AVO zorgen voor verbinding en komen veel in de scholen.

Zoals al bij standaard 1 is beschreven streeft RVE BO er nu naar om samen met RVE AVO te komen tot gezamenlijke leeruitkomsten. Dat is ook van belang voor duidelijkheid naar opleidingsscholen en studenten en om goed samen te kunnen werken. Immers, in de opleidingsscholen werken AVO en BO samen met de partnerscholen.

Tijdens de audit vernam het auditteam dat het voor de betrokkenen op de scholen niet goed te volgen is dat er verschillen zijn tussen de leeruitkomsten en het curriculum RVE BO en RVE AVO.

Uit de documentatie en de gesprekken tijdens de audit is gebleken, dat de studenten tevreden zijn over het werkplekieren. Wel zagen zij verschillen in de aard en omvang van de begeleiding. Het auditteam beveelt RVE BO aan hierover expliciet(er) het gesprek met alle betrokkenen – zowel op de scholen als binnen de opleidingen – te voeren.

Beroepsgerichtheid van de opleidingen RVE BO is terug te zien in de expliciete aandacht voor het beroepenveld van scholen voor vmbo en mbo. Studenten leggen bezoeken af aan bedrijven/organisaties en voeren er opdrachten met het oog op het zelf opdoen van kennis en ervaring in de organisatie/het bedrijf. De opleidingen laten ook gastsprekers gastcolleges verzorgen over actuele thema's.

In het werkplekieren krijgen de studenten opdrachten om onderwijsmateriaal te ontwikkelen voor studenten van het mbo die hen voorbereiden op het werken in de beroepspraktijk. Tevens

³ NB: Voor die tijd was er altijd al contact met scholen waar de studenten stage liepen. Stages hebben altijd deel uitgemaakt van de lerarenopleidingen.

moeten de studenten van de lerarenopleidingen voor mbo-studenten bezoeken aan organisaties/bedrijven organiseren en hen voorbereiden op en begeleiden in beroepsstages. Genoemde opdrachten zijn ook relevant voor leraren die in het vmbo (gaan) werken met het oog op beroepsoriënterende en beroepsvoorbereidende karakter van het vmbo. Als toekomstig docenten van beroepsgerichte vakken in het vmbo, moeten studenten invulling kunnen geven aan vmbo-beroepsgerichte examenprogramma en profielen. In de invulling van bovenstaande werken lerarenopleidingen, vmbo en mbo scholen en beroepenveld samen in de eerder al genoemde driehoek.

- *Onderzoek*

Zoals al onder standaard 1 is vermeld, beogen de opleidingen leraren op te leiden die innovatief en reflectief zijn. De opleidingen stimuleren de studenten tijdens de leerwerktrajecten kritisch te kijken naar hun eigen kwaliteiten, ambities en handelen en te onderzoeken hoe zij zich kunnen verbeteren. Hierbij moeten zij een verbinding maken met de theoretische en praktische kennis uit de beroepslijn en de vakspecifieke leerlijn.

De opleidingen streven naar onderzoeksthema's en samenwerking in onderzoek binnen de opleidingsscholen. Indien de student niet op een van de bij onderzoek betrokken opleidingsscholen stage loopt, schrijft hij zich in voor een van de onderzoeksthema's en krijgt hij begeleiding in een leergroep/leergemeenschap van een ervaren onderzoeksdocent. In jaar 1 t/m 3 wordt onderzoekend vermogen geïntegreerd met werkplekleren aangeboden in een deel van de opleidingsscholen. De overige studenten krijgen vanuit de vakgroep de leerlijn aangeboden.

Het auditteam vindt het werken aan thema's vanuit de scholen op zich een sterk punt. Het auditteam concludeert echter op basis van de afstudeeronderzoeken die het bekeek, dat de studenten veelal onderzoek hadden gedaan naar generieke thema's. Het auditteam zag minder vaak een vakdidactische focus in de onderzoeken. Het auditteam beveelt de opleidingen aan meer het gesprek aan te gaan met studenten en opleidingsscholen over meer vakdidactische thema's rondom onderzoek. De opleidingen meldden desgevraagd, dat zij herkennen dat veel studenten kiezen voor generieke topics. Die zijn erg 'in'. In het stageportfolio is vakdidactiek vaak wel terug te zien.

In 2020-2021 is er een werkgroep van docenten BO en AVO aan de slag gegaan met het beschrijven van een nieuw in te voeren lijn voor de ontwikkeling van het onderzoekend vermogen binnen het hele curriculum. De opleidingen waren ten tijde van de audit onder andere bezig met het ontwikkelen van microcursussen om (deel)vaardigheden voor onderzoek te verwerven. De opleidingen willen deze microcursussen (ook) online aanbieden (via kennisclips), zodat de studenten de informatie er zelf (just-in-time) op na kunnen slaan. Daarover is het auditteam positief.

- *Intercultureel en internationaal perspectief*

Zoals onder standaard 1 is beschreven beogen de opleidingen leraren op te leiden die kunnen werken met een diverse populatie leerlingen en studenten in het (v)mbo. De opleidingen besteden in hun lessen o.a. aandacht aan kennis over diverse achtergronden en culturen, burgerschapsvorming en pedagogisch-didactische vaardigheden die ingezet kunnen worden voor specifieke groepen. Studenten die zich verder willen verdiepen kunnen onder andere de minor Burgerschap volgen (30 EC).

Tevens is er in de lessen aandacht voor een internationale oriëntatie op het beroepsonderwijs. Studenten krijgen hiermee een breder kijkkader op de complexiteit van het beroepsonderwijs en de voor- en nadelen van verschillende organisatievormen. Studenten oriënteren zich door middel van opdrachten, een studiereis of een buitenlandse stage op hun beroepsdomein of beroepsonderwijs in het buitenland.

De docenten zorgen ervoor dat zij zelf goed op de hoogte zijn van actuele ontwikkelingen die zij weer kunnen inbrengen in hun lessen. Ze hebben o.a. contacten met Hogeschool Arteveld

(België), nemen deel aan internationale congressen (o.a. EAPRIL⁴) en participeren o.a. in het lectoraat Betekenisvolle en Inclusieve Leeromgevingen.

- *Taal*

Het auditteam heeft vernomen dat de opleidingen expliciet aandacht besteden aan het correct gebruik van de Nederlandse taal. In het verleden moesten de studenten in het eerste studiejaar een taaltoets afleggen. Nu leggen studenten een taalportfolio aan en krijgen alle studenten gedurende de vier jaren van hun studie ontwikkelingsgerichte feedback op hun taalvaardigheid en wordt taalsteun geboden voor studenten die dat nodig hebben. Het auditteam acht het een sterk punt dat bewustzijn voor spelling door de studie heen aandacht krijgt.

- *Instroom, doorstroom, studeerbaarheid*

De opleidingen voldoen voor de toelating van de studenten aan de wettelijke vereisten. Er stromen zowel studenten in die direct vanaf het havo of vwo komen als studenten met een mbo-4 diploma of een reeds eerder gevolgde hbo- of wo-opleiding. Op basis van de vorige studie en/of achtergrond kunnen studenten instromen een van de leerwegen van de voltijdopleiding (de dagopleiding, afstandsleren, TC of kopopleiding) en bij LTB ook in een deeltijdvariant⁵.

Het auditteam heeft vernomen, dat er geen grote problemen zijn met de studeerbaarheid. Daar waar nodig maken de docenten aanpassingen, aldus de studenten. De docenten luisteren goed naar de opmerkingen die studenten maken.

- *Studentgerichtheid en studiebegeleiding*

Zoals al hierboven is beschreven beogen de opleidingen alle studenten een flexibele leerroute te bieden en werken de studenten aan de hand van een roadmap waarmee ze regie kunnen voeren op hun eigen ontwikkeling. De studenten krijgen de mogelijkheid om te versnellen of te vertragen al naar gelang de bagage waarover zij al beschikken en hun persoonlijke omstandigheden.

Het auditteam heeft geconstateerd dat de opleidingen tevens ruimte bieden aan de studenten om zich te profileren. Zo is er in curriculum van het derde studiejaar een persoonlijke profileringsruimte ingeroosterd – de vrije minorruimte - van 30 EC. In de eerste helft van het vierde studiejaar staan twee onderwijseenheden ingeroosterd voor professionele profilering: F1 Profilering AVO/BO (15 EC) en F2 Vakinhoudelijke profilering (15 EC). F1 is gericht op het pedagogisch/didactisch handelen. Studenten verdiepen zich daarbij bijvoorbeeld in mentorschap als beginnend docent of begeleiding van studenten volgens een specifieke methode. Studenten stellen voor F1 en F2 een plan van aanpak op waarin zij zelf uitwerken hoe zij invulling geven aan deze onderwijseenheden. Vervolgens voeren zij dit plan uit in de onderwijspraktijk en/of in de beroepspraktijk en leveren zij een beroepsproduct op. In beide onderwijseenheden heeft co-creatie, samenwerken met partners over de grenzen van het eigen vakgebied, een belangrijke plek.

Binnen het onderdeel Loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB) besteden de docenten onder meer aandacht aan de professionele ontwikkeling van de student zelf, naast aandacht voor het begeleiden van de ontwikkeling van vmbo-leerlingen en mbo-studenten. Leidend voor die ontwikkelingen zijn de ervaringen die de student tijdens werkplekleren opdoet. De student reflecteert op zijn ontwikkeling, kwaliteiten en drijfveren en bepaalt op grond daarvan hoe hij aan volgende leeruitkomsten wil gaan werken, welke accenten hij daarin wil leggen. De opleidingen hebben een (virtueel en fysiek) leerplein ingericht, waar studenten samen kunnen werken en de begeleiding kunnen krijgen waar ze behoefte aan hebben. De studenten die het auditteam sprak, waren tevreden over de begeleiding binnen LOB.

⁴ EAPRIL: European Association for Practitioner Research on Improving Learning

⁵ Zoals al in de inleiding is vermeld, heeft de beoordeling van de deeltijdvariant al eerder plaatsgevonden in 2021 en is deze variant niet meegenomen in de huidige beoordeling van de opleiding LTB.

- *Kopopleiding*

Het auditteam heeft vernomen, dat relatief veel studenten van de kopopleiding afkomstig zijn uit het economisch werkveld en uit het werkveld zorg en welzijn. De opleidingen vermoeden dat dit te maken heeft met reorganisaties in de economische branche en werkomstandigheden in de zorg. Dat maakt dat RVE BO en RVE AVO de coördinatie in handen hebben gelegd voor een docent uit het team AE/BE en een docent uit het team GW.

De kop-studenten komen een dag per week naar de opleiding en volgen een leerwerktraject in een school. Uit evaluaties blijkt dat de studenten positief zijn over de opleiding als geheel, de begeleiding en de aansluiting bij de praktijk. Ze ervaren de eenjarige opleiding wel als heel intensief. RVE BO is voornemens ook de kop-studenten meer op maat te gaan ondersteunen door het aanbieden van workshops en een leerplein.

- *Onderwijs in coronatijd*

Het auditteam heeft geconstateerd dat de opleidingen er in geslaagd zijn om het onderwijs in de coronatijd goed op te vangen. Uit de documentatie en de gesprekken is gebleken, dat de docenten de hele periode contact hebben gehouden/gezocht met alle studenten en waar nodig/gewenst oplossingen hebben gezocht voor knelpunten, bijvoorbeeld door leerwerktrajecten door te laten schuiven naar een volgend studiejaar, extra ondersteuningsbijeenkomsten of een 'summerschool' te organiseren of een student te adviseren om zijn studie te vertragen. Ook hebben de opleidingen online leerpleinen opgericht, waarin de studenten met elkaar konden samenwerken. Tevens hebben de opleiding gezorgd voor alternatieve toetsen. (Zie standaard 3.)

Het auditteam heeft geconstateerd dat de docenten ook aandacht hebben besteed aan hun eigen kennis en vaardigheden in het verzorgen van online onderwijs. Onder leiding van een van de docenten van RVE BO die verbonden is aan het lectoraat Onderwijsinnovatie en ICT, hebben ze in het wekelijkse online 'bijpraatmoment' leerervaringen met online onderwijs en didactiek uitgewisseld. Hier zijn leerpunten uit naar voren gekomen en direct toepasbare praktische handvatten, zoals het stimuleren van interactie en het monitoren van aanwezigheid. Andere leerpunten zoals een goede blend van face-to-face en online onderwijs hebben de docenten meegenomen voor het volgende studiejaar. De ervaringen die de docenten opdeden, deelden zij ook met de studenten die dit weer konden inzetten in hun eigen lespraktijk. Zo kon er een mooie dubbelslag plaatsvinden in het leren. Dat vindt het auditteam sterke punten. Daarnaast hebben de docenten ervaren dat het gebruik van ICT in de afstemming met de begeleiders in de scholen van meerwaarde was. Er was zelfs vaker contact nu het online plaatsvond. Dat geldt ook voor de studenten afstandsonderwijs, waarbij de docenten in hun lessen aan en contact met studenten meer gebruik zijn gaan maken van ICT. Ook daarover is het auditteam positief.

II. Personeel

Het auditteam trof bij de opleidingen van RVE BO enthousiaste, betrokken en deskundige opleiders/docenten aan, die goed met elkaar samenwerken. Studenten zijn tevreden over de docenten. Ze zijn benaderbaar, betrokken, deskundig, open en meedenkend.

Het auditteam vindt het sterk dat er BO-breed wordt gestreefd naar kwalificaties, zoals de Basiskwalificatie Examinering (BKE), Senior kwalificatie Examinering (SKE), VELON⁶-registratie en masterniveau. Uit de overzichten van de teams en uit de gesprekken blijkt dat nagenoeg alle docenten van de lerarenopleidingen BO beschikken over een master en dat drie docenten zijn gepromoveerd.

De examencommissie eist met ingang van 2020-2021 van alle examinatoren dat zij hun BKE hebben en een masterdiploma. Nieuwe docenten moeten binnen een jaar hun BKE behalen. (Zie verder standaard 3.)

Er is een mix van docenten met een vakinhoudelijke achtergrond en/of een achtergrond in onderwijsleerwetenschappen. Alle docenten beschikken over een onderwijsbevoegdheid.

⁶ VELON: Vereniging van, voor, door lerarenopleiders in Nederland

Daarnaast beschikken veel docenten over werkervaring in het vakgebied waarin ze onderwijs verzorgen. Een aantal docenten heeft een eigen bedrijf binnen het vakgebied waarin zij lesgeven.

In het afgelopen jaar hebben de docenten o.a. samen aandacht besteed aan het formuleren van en werken met leeruitkomsten, onderzoekende houding en online onderwijs.

Het auditteam heeft geconstateerd dat de docenten buiten het lesgeven om ook actief zijn op het gebied van onderwijs en onderwijsontwikkeling. Ze hebben o.a. (internationale) contacten met Hogeschool Arteveld (België), ze nemen deel aan internationale congressen (o.a. EAPRIL) en participeren in lectoraten Betekenisvolle en Inclusieve Leeromgevingen en Onderwijsinnovatie en ICT. Door middel van publicaties nemen docenten actief deel aan (inter)nationale discussies over onderwijsontwikkelingen, zoals online onderwijs, lesson study, boundary crossing, integratieve leeromgevingen in het beroepsonderwijs.

(Zie over de vakdocenten verder de vakspecifieke rapporten.)

De opleidingen zorgen ook voor adequate professionalisering en kwalificering van SO'ers en WPB'ers voor het begeleiden/coachen van studenten binnen de opleidingsscholen. Het auditteam vond het mooi om te horen dat er binnen sommige opleidingsscholen begeleiders/opleiders worden getraind als externe examinerator of assessor voor onderzoek en werkplekleren. (Zie daarover standaard 3.)

III. Opleidingsspecifieke voorzieningen

De lerarenopleidingen BO zijn gevestigd in een van de gebouwen op Campus 2 in Zwolle. De opleidingen kunnen daar gebruik maken van alle (generieke) ruimtelijke en materiële voorzieningen die Windesheim biedt: grotere en kleine lokalen, een mediatheek, ruimtes voor studie en overleg. Ook beschikken de opleidingen over een digitale leeromgeving voor het aanbieden van onderwijs en het begeleiden van studenten. Voor de studenten afstandsleren wordt de digitale leeromgeving niet alleen gebruikt om leermaterialen aan te bieden, maar ook om studenten te kunnen begeleiden bij het uitvoeren van opdrachten.

Zoals al uit bovenstaande blijkt hebben de docenten de digitale omgeving in de coronatijd ook intensief gebruikt voor het onderwijs aan alle studenten.

Voor ondersteuning bij digitale onderwijsactiviteiten kunnen studenten gebruik maken van het digitale informatiecentrum Lab21⁷ en het Mediacentrum. Studenten kunnen in het Mediacentrum onder meer deelnemen aan workshops over het gebruik van een lightboard en een green screen.

Een aantal opleidingen maakt gebruik van specifieke aanvullende voorzieningen. (Zie hierover de vakspecifieke rapporten.)

Weging en Oordeel:

Het auditteam is van oordeel dat de lerarenopleidingen van RVE BO een sterk op de praktijk gericht en met de praktijk samenhangend programma bieden. Door dit programma te volgen, kunnen de studenten de beoogde kennis en vaardigheden ontwikkelen en de bekwaamheden en de daarvan afgeleide leeruitkomsten aantonen.

Zie voor de weging en het oordeel over standaard 2 verder de vakspecifieke rapporten per opleiding.

⁷ Lab21 zorgt voor ontmoeting en kennisuitwisseling rondom ICT innovaties in onderwijs en begeleiding

4.3. Toetsing

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Toelichting NVAO: De beoordeling is valide, betrouwbaar en voldoende onafhankelijk. De eisen zijn helder voor de studenten. De kwaliteit van de tentaminering en examinering wordt voldoende gewaarborgd en voldoet aan de wettelijke deugdelijkheidsvereisten. De toetsen ondersteunen het eigen leerproces van de student.

Bevindingen

Systeem van toetsen en beoordelen

Het auditteam is van oordeel dat RVE BO de specifieke richtlijnen en uitgangspunten voor toetsing en toetsprogramma's helder heeft beschreven in het document 'Opleidings- en Toetskader (OTK) 2019-2024'. Dit toetsbeleid is afgeleid van het instellingsbrede kader dat Windesheim in januari 2020 heeft vastgesteld voor het toetsen en beoordelen.

Elke afzonderlijke opleiding heeft een Toetsplan opgesteld waarin ze haar toetsprogramma heeft uitgewerkt in een Excel sheet. Daarin is terug te lezen aan welke leeruitkomsten in elke module wordt gewerkt en op welke wijze de opleiding deze leeruitkomsten toetst. In het overzicht heeft elke opleiding tevens inzichtelijk gemaakt hoe de kennisbases zijn gedekt. De opleidingen zetten een variatie aan toetsvormen in, waaronder schriftelijke toetsen, (reflectie)verslagen, proeve van bekwaamheid, mondelinge toetsen, dossiers en presentaties. Maar studenten kunnen ook verzoeken om alternatieve toetsing of validering van leeruitkomsten. (Zie daarover verderop en in het vakspecifieke rapport.)

In het OTK heeft de RVE BO haar visie op het toetsen beschreven. Zoals al onder standaard 1 is vermeld, streven de opleidingen ernaar maatwerk te bieden en studenten flexibel te laten studeren. Het auditteam is van oordeel dat hierbij ook het uitgangspunt van de opleidingen past (om ernaar te streven) om de leeruitkomsten leerwegonafhankelijk te toetsen. De opleidingen zetten zowel summatief toetsen als formatief toetsen in. Het formatief toetsen is ontwikkelingsgericht met gebruik van feedback, feed up en feed forward. De opleidingen vragen de studenten in hun roadmap te beschrijven op welke wijze zij de leeruitkomsten behorend bij de verschillende modules willen afronden.

Kennisbasistoetsen

De tweedegraads lerarenopleidingen van RVE BO nemen conform de landelijk gemaakte afspraken binnen de Vereniging Hogescholen de digitale landelijke kennisbasistoets (LKT) van het vak af. Voor LTB is geen LKT. (Zie over de LKT de vakspecifieke rapporten.) De toetsing van de generieke kennisbasis gebeurt vooral binnen de leerlijn Samen Opleiden en de leerlijn Beroep.

Validiteit, betrouwbaarheid, inzichtelijkheid

De opleidingen zorgen er op verschillende manieren voor dat de toetsen valide, betrouwbaar en transparant zijn, conform de afspraken in het RVE BO-brede OTK. Dat doen zij zowel voor het generieke als vakspecifieke curriculum o.a. door:

- elke opleiding heeft in een overzicht in haar Toetsplan inzichtelijk gemaakt wat de relatie is tussen de bekwaamheidseisen, de leeruitkomsten en de modules en hoe zij de leeruitkomsten toetsen;
- bij de start van een module krijgen de studenten informatie over de leeruitkomsten, de beoordelingscriteria en de mogelijkheden om de leeruitkomsten te realiseren. Voor elke module zijn studiewijzers beschikbaar, waarin de wijze van toetsen en beoordelen, de toetscriteria en -normering en de toetsmatrijs zijn opgenomen;
- sinds 2020-2021 zijn alle docenten die worden ingezet als examinerator gecertificeerd voor Basiskwalificatie Examinering (BKE) en in het bezit zijn van een mastertitel. Daarmee borgen de opleidingen zowel de kwaliteit van het ontwerpen van toetsen als het beoordelen;

- de opleidingen betrekken ook het werkveld bij het beoordelen; niet meer alleen als adviseur maar binnen sommige opleidingsscholen inmiddels ook in een experiment als externe examiner. (Zie verder bij 'examencommissie en toetscommissie'.);
- lerarenopleiders en werkplekbegeleiders die als assessor worden ingezet, zijn getraind en gecertificeerd als assessor;
- de opleidingen passen op verschillende momenten het meer-ogen principe toe;
- de docenten kalibreren periodiek met elkaar over de gegeven beoordelingen;
- de docenten RVE BO zijn met de docenten RVE AVO en de opleidingsscholen in gesprek over het aanscherpen van de leeruitkomsten en de bijbehorende beoordelingscriteria;
- de docenten kalibreren jaarlijks in de landelijke netwerk van de lerarenopleidingen met elkaar over steekproeven van eindwerken.

Tevens borgen de examencommissie en de toetscommissie de kwaliteit van het toetsen en beoordelen. De examencommissie benoemt jaarlijks examinatoren. (Zie verder de paragraaf 'examencommissie en toetscommissie'.)

Het auditteam heeft ook zelf naar voorbeelden van toetsen en (ingevulde) beoordelingsformulieren gekeken, waaronder de eindwerken. Hierin vielen het auditteam een aantal zaken op met betrekking tot vooral de kleine kwaliteit. Zo miste soms de tweede handtekening, had een tweede beoordelaar het oordeel van de eerste beoordelaar bekrachtigd in plaats van een eigen onafhankelijke beoordeling uit te voeren, hadden de examinatoren niets gezegd over het correct gebruik van de Nederlandse taal of het hanteren van de APA⁸ normen of over incompleetheid van het dossier en was er een bandbreedte te zien in omvang en kwaliteit van de gegeven feedback.

Het auditteam acht het belangrijk dat de examinatoren inzetten op meer kalibratie en zorgen voor meer vergelijkbare beoordelings- en feedbackexpertise. Dat zijn ook aandachtspunten die de examencommissie noemde tijdens de audit. (Zie verderop.)

Het auditteam heeft geconstateerd dat de opleidingen vrij informeel werken. Het auditteam adviseert de opleidingen van RVE BO veel voorkomende praktijken, criteria en aanpakken meer te formaliseren in beleidsdocumenten.

Valideren, vrijstellingen en alternatieve toetsvormen

Tijdens de audit is ook gesproken over het verlenen van vrijstellingen, het valideren van leeruitkomsten en het bieden van alternatieve toetsvormen. Studenten krijgen tot nu toe alleen vrijstelling op basis van getuigschriften behaald aan NVAO geaccrediteerde instellingen in Nederland of op grond van buitenlandse diploma's die gevalideerd zijn door het Nuffic. De opleidingen bieden studenten die denken dat ze al beschikken over de beoogde leeruitkomsten mogelijkheden om leeruitkomsten te laten valideren aan de hand van bewijzen. Zo mocht een student die al veel werkervaring had in het onderwijs, aantonen dat de beoogde leeruitkomsten van de profileringsmodule F1 al had gerealiseerd in zijn eigen lespraktijk. Bij verzoeken om alternatieve toetsing bekijkt de examencommissie of de student met het alternatief de leeruitkomsten kan aantonen. Ook daarvan vernam het auditteam mooie voorbeelden. Zo mocht een student een door hem ontwikkelde workshop inbrengen als bewijs in plaats van het door de opleiding beoogde dossier. En een student die al veel onderwijservaring had, maar in een andere context, hoefde alleen nog aan te tonen dat hij ook pedagogisch bekwaam was in een GW context.

Toetsen in coronatijd

Het auditteam heeft vernomen, dat de opleidingen in de coronatijd actief hebben gezocht naar alternatieven voor de toetsen. Dit gold bijvoorbeeld voor de reguliere schriftelijke toetsen. De examencommissie en de curriculum hogeschoolhoofddocent (HHD) waren hier nauw bij betrokken en hebben regels opgesteld rondom validiteit en betrouwbaarheid. Tijdens de lockdowns hadden studenten soms moeite met het uitvoeren hun leerwerktrajecten. Dit is deels opgevangen doordat studenten online lessen in het vo en mbo uit konden en mochten voeren.

⁸ APA: American Psychological Association standard

Ook hebben instituutopleiders online lesbezoeken gebracht aan hun studenten. Dat heeft er voor gezorgd, dat studenten zo min mogelijk vertraging opliepen.

Examencommissie en toetscommissie

De examencommissie van de tweedegraads lerarenopleiding van Windesheim is breed opgezet. De commissie is verantwoordelijk voor de lerarenopleidingen van de RVE AVO en de RVE BO en de opleidingen van Theologie en Levensbeschouwing (RVE T&L). Vanuit elke RVE hebben er vertegenwoordigers zitting in de examencommissie.

Het auditteam heeft geconstateerd dat de examencommissie haar rol goed vervult. Zo laat ze de toetscommissie periodiek het toetsbeleid en de toetsprogramma's van de opleidingen controleren. Met behulp van checklists controleert ze de kwaliteit van de toetsen, neemt ze steekproeven van eindwerken, is zij betrokken bij de kwaliteit van alternatieve toetsen (bijvoorbeeld in de coronatijd) en verzoeken van studenten om leeruitkomsten op een andere wijze aan te tonen. Dit laatste komt regelmatig voor bij studenten die al eerder een opleiding hebben afgerond en/of al hebben gewerkt/werken.

De examencommissie wordt bij het uitvoeren van haar borgende taak goed ondersteund door een toetscommissie, die eveneens breed is samengesteld. Het auditteam heeft geconstateerd dat de toetscommissie aantoonbaar planmatig te werk gaat.

Met de examencommissie is gesproken over de hierboven al genoemde aandachtspunten rondom de kleine kwaliteit van het toetsen en beoordelen. De examencommissie meldde dat zij deze punten al op haar agenda heeft staan. Zo heeft ze de opleidingen in het afgelopen jaar kalibratiesessies laten organiseren voor alle examinatoren om naar steekproeven van eindwerken te kijken. De betrokken docenten hebben elkaar daarbij stevige en kritische feedback gegeven op de verschillende onderdelen binnen het beoordelingsproces, waaronder taalfouten en kwaliteit van de feedback. De examencommissie is voornemens tweemaal per jaar zulke kalibratiesessies te laten houden, waarbij alle examinatoren verplicht zijn minimaal eenmaal aanwezig te zijn. Dat vindt het auditteam een belangrijke afspraak. Daarmee kan de commissie tevens nagaan of de docenten gemaakte afspraken naleven. Ook wordt er sinds september 2021 ingezet op regelmatige (maandelijks) checks van ingeleverd en beoordeeld eindwerk, waarbij aandacht voor de kleine kwaliteit, volledigheid en transparantie van de beoordelingen centraal staat. Indien één of meerdere van die aspecten niet voldoet wordt een verbeteractie gevraagd van de examinator.

Ten aanzien van taal wordt door examencommissie en betrokkenen bij de eindwerken meer ingezet op spellingsbewustheid, inzet van het taalportaal en het stimuleren van studenten om hun werk door meelezers te laten controleren. Tevens gaat de examencommissie spelling aandachtspunt maken bij kalibratiesessies. Ook deze initiatieven ondersteunt het auditteam.

Tijdens de audit is ook gesproken over de ambitie van de lerarenopleidingen om meer holistisch te beoordelen en richting leerwegaafhankelijk toetsen en mogelijk richting programmatisch toetsen te gaan. De examencommissie heeft in dit verband de wens geuit om een speciale projectgroep in te richten die zich gaat buigen over wensen en mogelijkheden. Het auditteam ondersteunt dit idee. Daarmee zorgt de examencommissie er voor dat zij haar borgende taak kan blijven vervullen en krijgt de projectgroep de zorgende taak om opleidingen te adviseren over de opzet en inrichting van het nieuwe toetsen.

Een andere interessante ontwikkeling waarover het auditteam hoorde, was het experiment om ook examinatoren vanuit het werkveld in te zetten bij het beoordelen van stages en onderzoek binnen de opleidingsschool. Deze externe examinatoren krijgen eerst een training 'beoordelen' bij Windesheim. Binnen een aantal opleidingsscholen zijn nu al externe examinatoren ingezet. Daarmee versterken de opleidingen de ambitie van het echt samen opleiden met de scholen. Het auditteam is hierover positief. Het beveelt de opleidingen aan wel kritisch te blijven kijken of de vertegenwoordigers vanuit het werkveld ook voldoende zijn toegerust om de studenten bij het uitvoeren van het onderzoek goed te begeleiden en te beoordelen.

Afstuderen

De ijkpunten van de tweedegraads lerarenopleidingen van RVE BO om het gerealiseerde niveau van de studenten vast te stellen, zijn voor alle opleidingen gelijk. Deze bestaan uit de Landelijk Kennisbasistoets, het leerwerktraject 4 en afstudeeronderzoek:

- Landelijke kennisbasistoets (LKT): een digitale kennisbasistoets van het vak die alle studenten AE/BE en GW in het derde of vierde studiejaar afleggen. Voor LTB is die toets er niet;
- Leerwerktraject 4 (20 EC): de student stelt een dossier samen waarin hij aantoont dat hij vakinhoudelijk, (vak)didactisch en pedagogisch bekwaam is en dat hij in de rol van docent de onderwijspraktijk en het beroepenveld met elkaar kan verbinden en nieuwe netwerken vanuit deze driehoek op kan zetten om blijvend aan te sluiten bij de dynamische context;
- Dossier onderzoekend vermogen (10 EC): hierin laat de student zien hoe hij vanuit een kritische, onderzoekende houding en op basis van bestaande kennis en eigen onderzoeksactiviteiten een bijdrage kan leveren aan de verbetering van de onderwijspraktijk. De student kan kiezen uit twee varianten:
 - i) ENVO.EIOZ: de student voert een praktijkgericht onderzoek uit volgens de empirische onderzoekscyclus en schrijft een onderzoeksverslag;
 - ii) ENBO-SO.G2: de student ontwikkelt een beroepsproduct, dat hij verantwoordt met ontwerpgerichte onderzoeksactiviteiten, zoals een trendanalyse, opstellen van ontwerpcriteria op basis van literatuur en werkveldverkenning, maken en evalueren van een ontwerp, waarbij het onderwijs- en/of beroepenveld wordt betrokken (co-creatie).

Daarnaast bestaat het C17 curriculum in het vierde studiejaar – de afstudeerfase - uit de onderwijseenheden F1 Profilerings en F2 Vakinhoudelijke profilering. (Zie standaard 2.) Deze werkstukken maken geen deel uit van de ijkpunten voor het afstuderen, maar moeten wel op NLQF-niveau 6 worden afgerond en een complexiteit betreffen vanwege integratie verschillende bekwaamheden.

Zoals al onder standaard 2 is vermeld, heeft een 'werkgroep onderzoek' in het studiejaar 2020-2021 een voorstel geschreven voor aanpassing van het eindonderzoek, waarbij naast het beroepsproduct ook aandacht is voor het proces. Dezelfde werkgroep heeft ook de nieuwe onderzoekslijn beschreven. (Zie standaard 2.)

Voor de leerwerkstages en de eindstage is de afgelopen jaren een nieuw beoordelingsformulier ingevoerd, passend bij de bekwaamheden en de mogelijkheid om meer uit te gaan van leeruitkomsten rondom taakgebieden.

Het in gebruik nemen van het nieuwe beoordelingsformulier waarin naast het behalen van leeruitkomsten ook is ingezet op meer procesmatige stappen en criteria, acht het auditteam een goede ontwikkeling. Dit draagt al bij aan verdere concretisering en het meer divers maken van de beoordeling. Het auditteam acht het wel belangrijk dat er een juiste balans blijft tussen proces- en uitkomstcriteria.

Weging en Oordeel:

Zie voor weging en oordeel de vakspecifieke rapporten per opleiding.

4.4. Gerealiseerde leerresultaten

Standaard 4: De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het realiseren van de beoogde leerresultaten blijkt uit de uitkomsten van toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Bevindingen

Wijze waarop afgestudeerden in de praktijk functioneren

Uit evaluaties en gesprekken met vertegenwoordigers vanuit het werkveld, blijkt dat het werkveld positief is over de kwaliteit van studenten die zijn afgestudeerd bij Windesheim. Veel studenten hebben al een baan in het onderwijs als zij starten met de opleiding of krijgen tijdens hun opleiding een baan aangeboden op de school waar ze hun leerwerktraject uitvoeren. Uit evaluaties en uit onderzoek bij alumni blijkt dat (oud-)studenten tevreden zijn over de opleiding, specifiek de praktijkgerichtheid ervan. Zij voelen zich goed voorbereid op hun loopbaan in het onderwijs. De opleidingen organiseren jaarlijks een professionaliseringsdag waardoor zij contact houden met alumni.

Eigen oordeel van het auditteam over het gerealiseerde niveau

Het kern- en vakpanel hebben in totaal van acht studenten van elke opleiding eindwerken bestudeerd uit 2019-2020 en 2020-2021, verdeeld over de afgestudeerden van de dagopleiding, afstandsleren en waar aanwezig van de kopopleiding. Van drie studenten van elke opleiding bestudeerde het auditteam het volledige afstudeerdossier bestaande uit het dossier van Leerwerktraject 4 en het dossier onderzoekend vermogen. Van de overige studenten bestudeerde het auditteam hetzij het dossier van het onderzoekend vermogen, hetzij het dossier van Leerwerktraject 4.

De bevindingen van het auditteam met betrekking tot de eindwerken staan beschreven in de vakspecifieke rapporten.

Weging en Oordeel

Zie voor weging en oordeel de vakspecifieke rapporten per opleiding.

5. ALGEMEEN EINDOORDEEL

Zie voor het eendoordeel het vakspecifieke rapport.

6. AANBEVELINGEN GENERIEK

- Bewaak in de afstemming met RVE AVO over het beroepsbeeld, dat het unieke van de BO identiteit niet verloren gaat of naar de achtergrond verdwijnt.
- Expliciteer ook in de leeruitkomsten de eisen aan culturele en internationale kennis en vaardigheden.
- Kom samen met RVE AVO tot gezamenlijke leeruitkomsten en tot zelfde eisen aan opdrachten voor het Samen Opleiden-gedeelte.
- Voer expliciet(er) het gesprek met alle betrokkenen over de aard en de omvang van de begeleiding bij het onderzoekend vermogen.
- Ga het gesprek aan met studenten en opleidingsscholen over meer vakdidactische thema's rondom onderzoek.

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

**Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs
van de tweede graad in het
Technisch Beroepsonderwijs
voltijd**

Christelijke Hogeschool Windesheim

CROHO nr. 35210

Ontwikkelingen sinds de vorige accreditatie

In 2018 vond de visitatie plaats van de Tweedegraads lerarenopleiding Technisch Beroepsonderwijs van hogeschool Windesheim. Het toenmalige auditpanel heeft in het accreditatierapport over de opleiding een aantal aanbevelingen ter verbetering geformuleerd. Dit betrof:

▪ Het auditteam adviseert de opleiding te doordenken wat de internationale dimensie voor de bachelor lerarenopleiding Technisch Beroepsonderwijs verder kan inhouden en dat uit te werken in haar leeruitkomsten en programma.
▪ Het auditteam adviseert de opleiding de studielast van de deeltijdopleiding te verminderen door de flexibilisering verder door te voeren en door nog meer opdrachten te geven die direct toepasbaar zijn in de eigen klas en op de eigen school.
▪ Het auditteam beveelt de opleiding aan ook innovativiteitscriteria op te nemen voor de eindproducten van de studenten, omdat innovativiteit een belangrijk kenmerk is van het nieuw ontwikkelde beroepsbeeld
▪ Het auditteam adviseert de opleiding de student meer te begeleiden bij de consistentie van de onderzoeksopzet – wat betreft de logische uitwerking van hoofd- en deelvragen en theoretisch kader – en de verantwoording van zijn keuze voor de onderzoeksinstrumenten.
▪ Het auditteam adviseert de opleiding vroeg in de opleiding meer aandacht te besteden aan het zwakke taalgebruik in een deel van de portfolio's.

In deze rapportage (en in het generieke rapport) zijn bij de verschillende standaarden de bevindingen van het auditteam beschreven met betrekking tot bovenstaande aanbevelingen.

Deze rapportage

De opleiding Tweedegraads lerarenopleiding Technisch Beroepsonderwijs is in 2018 voor het laatst beoordeeld en vervolgens door de NVAO geaccrediteerd. Deze opleiding neemt sinds 2016 deel aan het Experiment Flexibilisering Deeltijdopleidingen. In het voorjaar van 2021 is de visitatie van deze deeltijdopleiding met een positief oordeel van het toenmalige auditpanel afgerond. In deze rapportage beperkt het huidige auditpanel zich tot de voltijdvariant van de Tweedegraads lerarenopleiding Technisch Beroepsonderwijs.

7. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN

7.1. Beoogde leerresultaten

Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde leerresultaten beschrijven aantoonbaar het niveau (associate degree, bachelor of master) zoals gedefinieerd in het Nederlands kwalificatieraamwerk en de oriëntatie (hbo of wo) van de opleiding. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die vanuit het regionale, het nationale en het internationale perspectief door het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding. Voor zover van toepassing zijn de beoogde leerresultaten tevens in overeenstemming met relevante wet- en regelgeving.

Bevindingen

Zoals in het generieke gedeelte van dit rapport is beschreven, baseert de Tweedegraads lerarenopleiding Technisch Beroepsonderwijs (hierna: LTB) zich bij haar onderwijs op de drie wettelijke bekwaamheidseisen, waaronder de professionele basis, en de landelijk vastgestelde generieke en vakspecifieke kennisbases.

Eigen profilering/inkleuring

LTB integreert pedagogisch-didactisch handelen en de vakinhoudelijke kennisbasis. Studenten die de opleiding volgen, werken in samenhang aan zowel de generieke als de vakinhoudelijke kennisbasis. Zij nemen daarbij de rol aan van *co-creator* die goed past bij de docent techniek, bijvoorbeeld bij het ombouwen van een trekker naar een elektrische trekker op verzoek van het bedrijfsleven. Het vakgebied waar de opleiding zich op richt, kenmerkt zich door snelle technologische ontwikkelingen hetgeen nauwe samenwerking met het werkveld noodzakelijk maakt voor het opleiden van onderwijsprofessionals. In dit verband gaven studenten tijdens de audit aan dat de opleiding nóg meer kan focussen op nieuwe ontwikkelingen en gebruik maken van nieuwe *tools*. Afgestudeerde LTB'ers kijken over de grenzen van vakopleidingen, netwerken en sectoren heen. Zij beschikken over leergierigheid, wendbaarheid, aanpassingsvermogen en ondernemerschap.

LTB besteedt ruim aandacht aan nieuwe technologieën, het gebruik ervan in de praktijk en aan de vertaalslag naar het onderwijs. Als voorbeeld noemt de opleiding bij de beschrijving van het beroepsbeeld (1) het leren werken met een 3D-printer en de toepassing in eigen lessen en (2) het ontwikkelen van een simulatiemodel van een waterstofauto voor het (v)mbo. Bij het werken aan de opdrachten zijn verschillende opleidingen betrokken waaronder elektrotechniek, motorvoertuigtechniek en werktuigbouwkunde.

Vakspecifieke kennisbasis

LTB gaat voor wat betreft de vakspecifieke kennisbasis uit van het document 'Kennisbasis Leraar Technisch Beroepsonderwijs' uit 2018. De beoogde leerresultaten vertaalt de opleiding naar leeruitkomsten/doelstellingen aan de hand van de kennisbasis. De kennisbasis is een landelijk document, dat de opleidingen zelf opstellen en valideren. De kennisbasis is gevalideerd binnen de kaders van het landelijk overleg technische lerarenopleidingen, de LOLET. Verder is hier een beschrijving opgenomen van de routes Bouw, Elektrotechniek, Werktuigbouwkunde, ICT en Motorvoertuigen⁹. Uit het document blijkt verder dat deze de kennisbasis beschrijft van zowel het vak als de vakdidactiek die leraren technisch beroepsonderwijs nodig hebben om les te kunnen geven op het vmbo en het mbo, het werkveld waar afgestudeerden van de opleiding veelal terecht komen.

⁹ Voorafgaand aan de 'beleidsarme' conversie van enkele jaren gelden van meerdere aparte technische opleidingen naar één opleiding, LTB, was er geen kennisbasis gedefinieerd. Met deze nieuwe kennisbasis voor LTB uit 2018 is dit wel gebeurd.

Uit de kennisbasis blijkt dat de techniekdocent in staat moet zijn om vakkennis om te zetten naar kennis die bruikbaar is in het instruerend en vakdidactisch handelen van de docent. Verder gebruikt hij een kennis- en handelingsrepertoire voor een specifieke techniek of technologie, de 'technologische geletterdheid'. Hij moet inspelen op de snel veranderende wereld van techniek of zoals het basiskennisdocument het uitdrukt, op de snel veranderende en fluïde (technische) contexten waar hij studenten voor opleidt.

De kennisbasis bestaat uit vijf domeinen: Funderende bekwaamheden, Gemeenschappelijke beroepsbekwaamheden, Specifieke beroepsbekwaamheden, Hogere beroepsbekwaamheden en Vakprofilering. Ieder domein is verder uitgewerkt waarbij voor ieder domein een aantal subdomeinen zijn geformuleerd. Zo is het domein Gemeenschappelijke beroepsbekwaamheden uitgewerkt in de subdomeinen: Beroepsoriënterende bekwaamheden en Beroepskwalificerende bekwaamheden en is het subdomein Funderende bekwaamheden uitgewerkt in tien subdomeinen waaronder Wiskunde kennis, Bedrijfskundige kennis en Werkplaats techniek. Voor ieder subdomein gelden beoogde leerresultaten die het auditpanel als adequaat kwalificeert en die passend zijn voor docent technisch beroepsonderwijs en waar de opleiding leeruitkomsten uit afleidt. Bij het samenstellen van de kennisbasis is tevens gebruik gemaakt van de kwalificatiedossiers zoals het mbo deze gebruikt binnen, in dit geval, het technische domein. Het auditpanel stelt vast dat de beoogde leerresultaten aansluiten op de eisen die het werkveld op nationaal en internationaal niveau stelt aan afgestudeerden van deze opleiding. Hierbij is in voldoende mate rekening gehouden met zowel de internationale dimensie als de innovatieve component van het vakgebied techniek.

In het kennisbasisdocument is tevens een niveaubeschrijving opgenomen van de beoogde leerresultaten door deze te koppelen aan de Dublin-descriptoren. Hieruit blijkt dat er sprake is van beoogde leerresultaten die het hbo-bachelorniveau representeren.

Contacten/samenwerking werkveld en vakgenoten

De kennisbasis is een landelijk vastgesteld document (via LOLET waar LTB deel van uit maakt en waar het onderwijs en de leerresultaten worden gevalideerd, samen met andere LTB opleidingen) en de beoogde leerresultaten voor de LTB van Windesheim zijn vertaald naar leeruitkomsten door LTB. Dit is gebeurd in samenspraak met vertegenwoordigers uit het werkveld van vmbo en mbo. De valideringsgroep uit het werkveld bestond uit vertegenwoordigers uit het vmbo en mbo. Daarnaast heeft LTB van Windesheim contacten met het werkveld in de regio dat input levert voor de vertaling van de kennisbasis naar leeruitkomsten en leeractiviteiten, zo stelt het auditpanel vast na het gesprek met het werkveld tijdens de audit. De LTB-opleidingen beschikken over goede contacten met het werkveld die hen voorziet van relevante input, zowel vakinhoudelijk als vakdidactisch.

Weging en Oordeel:

Zie voor weging en oordeel het generieke gedeelte van dit rapport. Er is voor de Tweedegraads lerarenopleiding Technisch Beroepsonderwijs geen aanleiding om af te wijken van dit algemene oordeel 'voldoet'.

7.2. Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Toelichting NVAO: De beoogde leerresultaten zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma. Hierbij wordt rekening gehouden met de diversiteit van de toegelaten studenten. De docenten zijn zowel inhoudelijk als didactisch voldoende deskundig om de opleiding te verzorgen en geven begeleiding. De onderwijsleeromgeving bevordert dat studenten op actieve wijze deelnemen aan de vormgeving van het eigen leerproces (*student-centred*).

Indien het onderwijs in een andere taal dan het Nederlands wordt verzorgd, motiveert de opleiding deze keuze. Dit geldt ook indien de opleiding een anderstalige opleidingsnaam hanteert. Docenten beschikken over voldoende beheersing van de taal waarin zij doceren. Voorzieningen worden niet beoordeeld, tenzij deze specifiek voor de betreffende opleiding zijn getroffen.

Bevindingen

Zie voor bevindingen over de generieke aspecten van deze opleiding (brede professionele basis, werkplekleren/samen opleiden, onderzoek, keuzevrijheid, instroom/doorstroom, personeel algemeen en generieke voorzieningen) het generieke gedeelte van dit rapport.

Opzet en inhoud van het vakspecifieke programma

De beoogde leerresultaten zijn op een inzichtelijke wijze in leerdoelen/leeruitkomsten vertaald. De opleiding werkt al een aantal jaren met leeruitkomsten en heeft hierbij, zo stelt het auditpanel vast, een aantal 'flinke slagen' gemaakt bij de uitwerking hiervan en de vertaalslag ervan naar het curriculum en de toetsing.

Ieder subdomein (zie Standaard 1) is uitgewerkt in concepten en uit te voeren activiteiten. Zo is het subdomein Wiskunde kennis uitgewerkt in de concepten: algebraïsche vaardigheden, basisfuncties, differentiaal en integraal, meetkunde en contextualiseren. Per concept is beschreven wat de student moet kennen en kunnen, bij wiskunde is dit bijvoorbeeld: oplossen algebraïsche vraagstukken, differentiaal en integraalfuncties uitvoeren, oplossen van meetkundige vraagstukken en verbinding kunnen maken met de techniekpraktijk. Het auditpanel stelt vast dat LTB op basis van deze uitwerking per domein inzichtelijk heeft gemaakt hoe de leeruitkomsten verdeeld zijn over de vierjarige opleiding.

De gemeenschappelijke beroepsoriënterende bekwaamheden zijn verder uitgewerkt tot op het niveau van doelstellingen/leeruitkomsten. Zo geldt voor technisch-professionele vaardigheden dat de student in staat is om voorbeelden te geven van technologische en innovatieve ontwikkelingen, technische principes kan uitleggen van het overbrengen van krachten en beweging en technische principes en de werking van elektrische onderdelen kan demonstreren en uitleggen.

Ook de gemeenschappelijke beroepskwalificerende bekwaamheden heeft de opleiding uitgewerkt tot op het niveau van doelstellingen/leeruitkomsten. Ter illustratie een paar voorbeelden: 'Presenteert informatie op een aantrekkelijke en boeiende wijze en stemt zichzelf goed af op de ontvangers', 'Werkt actief en systematisch aan de eigen ontwikkeling en zoekt en verzamelt actief nieuwe informatie voor het oplossen van vraagstukken'. De opleiding heeft in de documentatie en tijdens de audit inzichtelijk gemaakt in welke studieonderdelen/thema's de student werkt aan de ontwikkeling van zijn onderzoekend vermogen. Hieruit blijkt, volgens het panel, dat de onderzoekscomponent op systematische wijze is opgenomen in het curriculum. Studenten gaven tijdens de audit aan dat dit het curriculum voldoende ruimte is voor onderzoek en zij voldoende gelegenheid krijgen om zich in onderzoeksvaardigheden te bekwaamen onder andere op basis van *micro-skills* (in kleine stappen een vaardigheid aanleren). Wel merkt het auditpanel op dat er rondom onderzoekend vermogen door studenten of vanuit opleidingsscholen een tendens bestaat om meer generieke onderwerpen op te pakken. Het

auditpanel beveelt de opleiding aan meer het gesprek aan te gaan met studenten en opleidingsscholen over nog meer vakdidactische thema's rondom onderzoek.

Wat betreft de vakdidactische component binnen LTB stelt het auditpanel het volgende vast. Het subdomein 'Aanwending van vakdidactische methoden en vakrelevante werkvormen' richt zich specifiek op het didactisch en vakdidactisch denken en handelen van de LTB'er. De opleiding maakt hierbij onderscheid tussen: Vakmethoden vergelijken, beoordelen en selecteren; Vakdidactische werkvormen; Apparatuur en hulpmiddelen; Verbanden leggen tussen eigen vak en andere vakken en beroepen; Onderhouden van specifieke vakdidactische kennis en Praktijkonderzoek in het vakgebied van vakdidactisch handelen. De vakdidactische component is hiermee voldoende verwerkt in de opleiding, zo stelt het auditpanel vast. *Overall* is bij de gesprekspartners tijdens de audit het beeld ontstaan van een brede basis rondom de professionaliteit van de leraar.

Afstudeerrichtingen en studeerbaarheid

LTB biedt thans negen technische afstudeerrichtingen aan waarbij zij aandacht besteedt aan de bekwaamheidseisen: pedagogisch, didactisch en vakinhoudelijk. Door technologische en arbeidsmarktontwikkelingen ontstaan er nieuwe vmbo-profielen waarbij LTB aansluiting zoekt door ook een afstudeerrichting te ontwikkelen voor het vmbo-profiel Media, Vormgeving en ICT.

In de eerste twee leerjaren biedt de opleiding haar studenten in ruime mate structuur. Studenten van verschillende maar aan elkaar verwante afstudeerrichtingen volgen gezamenlijk onderwijs. In het derde en vierde studiejaar specialiseert de student zich in een afstudeerrichting en heeft de mogelijkheid om, passend bij zijn werkomgeving, zelf invulling te geven aan de leeruitkomsten. In dit verband merkt het auditpanel op dat studenten ook in de eerste twee studiejaar zelf invulling kunnen geven aan leeruitkomsten. De studieloopbaanbegeleider ondersteunt de student daarbij. Tijdens docentvergaderingen bespreekt de opleiding studieplannen van studenten. Dit kan leiden tot extra ondersteuning of overleg met de leerwerkplekbegeleider of werkgever van de student bij het verder uitwerken en uitvoeren van zijn plan. Daarnaast is er ruim aandacht voor planning en verwachtingsmanagement tijdens het intakegesprek met de student. Het auditpanel stelt vast dat studentgecentreerdheid binnen de opleiding geborgd is. Tijdens de visitatie heeft het auditpanel geen signalen ontvangen over problemen met betrekking tot de studeerbaarheid van LTB.

Bijdrage werkveld aan opleiding

De opleiding huldigt als belangrijk principe van haar didactisch concept het *samen opleiden* met het werkveld. Een aanzienlijk deel van het curriculum krijgt dan ook vorm in de beroepspraktijk. Het curriculum bevat in ieder leerjaar een aanzienlijke component beroepsoriëntatie of stage. Uit het auditgesprek met het werkveld bleek dat dit vooral in de regio Zwolle betrokken is bij zowel de vormgeving als de uitvoering van het curriculum. Zo voert een ROC in Zwolle een deel van het praktijkonderwijs uit, onder verantwoordelijkheid van LTB. Ook beschikken zowel studenten als docenten (vaak nog werkzaam binnen de technische sector) over een netwerk in het beroepenveld. Studenten leren van elkaar waarbij de opleiding hen stimuleert om (1) hun netwerk te benutten voor het (alternatief) afronden van onderwijseenheden en (2) om school en werkveld te verbinden door werkbezoeken, praktijkvoorbeelden en 'levensechte' opdrachten.

Trends en nieuwe technologie vormen een onderdeel van het vakinhoudelijk deel van het curriculum. LTB geeft in dit verband aan dat (grote) technische bedrijven bereid zijn om een bijdrage te leveren aan het opleiden van voldoende technisch personeel. LTB verkent mogelijkheden om het technisch bedrijfsleven duurzamer aan opleiding te verbinden, zoals bij het werven van studenten en het aanbieden van leerroutes. Daarnaast participeert LTB in projecten en zoekt zij naar mogelijkheden om het beroep van docent techniek inclusief het opleidingstraject aantrekkelijk te maken voor een bredere doelgroep (zie hierna).

Het auditpanel is tevreden over de praktijknabijheid van de opleiding en over de wijze waarop LTB en de beroepspraktijk hun samenwerking vormgeven. Studenten geven aan tevreden te zijn over de praktijkcomponent binnen de opleiding hoewel *Covid-19* de afgelopen twee jaren het werken in de praktijk soms bemoeilijkte, zo geven zij aan.

(Vak)didactische aspecten van LTB

De opleiding stimuleert haar studenten om kennis uit het domein techniek te verbinden met het docentschap en/of het beroepenveld. In de vakopleidingspecifieke leerlijn zijn innovatie en ontwikkeling standaard ingebed. Een voorbeeld is de onderwijseenheid 'Robotisering in de branche', waarbij LTB-studenten van verschillende opleidingen samenwerken. Studenten combineren praktijklessen in de werkplaats techniek op Windesheim (werkplaats) met (vak)didactiek (o.a. vaardigheidsonderwijs). De student past kennis en vaardigheden uit het onderwijs en werkveld toe bij het uitvoeren van de opdracht.

LTB heeft in samenwerking met vertegenwoordigers uit het beroepsonderwijs en de technische branche de leerlijn 'Techniek in de praktijk' ontwikkeld waarbij vakinhoud en (vak)didactiek centraal staan. Studenten doen dan verder ervaring op in het technisch beroepsdomein en werken in de opleiding aan casuïstiek. Zij maken hierbij een vakinhoudelijke en vakdidactische vertaalslag, waardoor zij vmbo-leerlingen/mbo-studenten kunnen begeleiden bij hun ontwikkeling tot startbekwame professionals.

Stage-ervaringen en gemaakte opdrachten spelen tijdens het onderwijs een grote rol waarbij interactieve werkvormen zoals ervaringsopdrachten en samenwerkingsopdrachten centraal staan. Daarmee hebben activerende werkvormen een prominente plek in het curriculum, zo stelt het auditpanel vast. LTB maakt gebruik van de werkplaatsen van het domein Techniek van Windesheim. Daarnaast werkt de opleiding zoals eerder aangegeven nauw samen met een plaatselijke ROC. De werkplaatsen van het domein Techniek zijn in een ander gebouw gelokaliseerd dan de werkkamers van de docenten. LTB probeert theoretische lessen zo in te roosteren dat studenten in de nabijheid van het leerplein en de docenten zijn om zo het informele contact te bevorderen.

In dit verband merkt het auditpanel nog op dat er bij de toekomstige samenwerking tussen de lerarenopleidingen BO-AVO van Windesheim voldoende aandacht moet blijven voor het specifiek beroepsgerichte karakter van de opleiding.

Covid-19 maatregelen

De opleiding had al ervaring met *online* onderwijs. Zo kende het vorige curriculum een opzet van afwisselend *online*-onderwijs en onderwijs op locatie. Omdat de LTB relatief veel praktijkonderwijs aanbiedt, kon veel onderwijs in de coronatijd toch doorgang vinden op de campus. Wel zijn de lestijden aangepast zodat studenten voor de avondklok (2021) of hun *online*-les nog op tijd naar huis konden. Daarnaast zijn digitale spreekuren en *online* feedbackmomenten ingepland om de studenten op afstand te kunnen begeleiden.

Eigen leerproces studenten en leeruitkomsten

De opleiding biedt haar studenten een flexibel curriculum aan dat hen de mogelijkheid biedt om de eigen ontwikkeling te sturen op basis van leeruitkomsten en om zich te profileren voor een vakinhoudelijke afstudeerrichting en een opleidingsniveau: vmbo of mbo. Studenten krijgen de ruimte om eigen keuzes te maken binnen de kaders van de persoonlijke profilering (minoren) en professionele profilering. Tot dit laatste behoort onder andere het ontwerpen, uitvoeren en evalueren van *online* onderwijs of het in kaart brengen van werkprocessen van een bedrijfswagentechnicus.

Het werken met leeruitkomsten past bij de LTB-studenten, zo stelt het auditpanel vast. Zij beschikken veelal over technische werkervaring en/of een baan in het technisch beroepsonderwijs. In het kader van het landelijke experiment flexibilisering deeltijd heeft de opleiding naast de leeruitkomsten ook instrumenten ontwikkeld om het werken met

leeruitkomsten te ondersteunen. Hiertoe behoren de *roadmap*, loopbaanoriëntatie en -begeleiding en een *Flexwijzer* die het proces beschrijft en de verschillende mogelijkheden om leeruitkomsten te behalen. Per module beschrijft de student in de *roadmap* hoe hij de leeruitkomsten wil behalen. De student reflecteert op zijn ontwikkeling en bepaalt op grond hiervan hoe hij aan nieuwe leeruitkomsten wil gaan werken en welke accenten hij legt. LTB en studenten maken afspraken over de door studenten op te leveren producten, over de begeleiding en planning. Ook hieruit blijkt dat de opleiding aandacht besteedt aan de student-gecentreerdheid van de opleiding. Studenten geven aan de flexibiliteit die leeruitkomsten te waarderen, maar vaak nog zoekende zijn naar de ruimte die dat hen biedt. Gevolg is dat veel studenten er de voorkeur aan geven om gebruik te maken van de flexibiliteit die hen het reguliere programma biedt.

Tevens maakt LTB gebruik van een intakeprocedure met daarbij onder andere aandacht voor het beroepsbeeld van de docent techniek, het verwachte startniveau met betrekking tot vakspecifieke vaardigheden en discipline kennis (wiskunde, natuurkunde) en de mogelijkheden om vakkennis voor de start van de opleiding bij te spijkeren.

Docenten

Het LTB-docententeam bestaat, vanwege de omvang, uit twee teams: Bouw/ICT en (v)mbo-techniek. Elk team bestaat uit docenten met zowel een vakinhoudelijke achtergrond als een onderwijskundige achtergrond. Het auditpanel stelt vast dat de opleiding beschikt over een docententeam dat kwalitatief goed is en dat opleidingen binnen Windesheim BO van elkaars expertise gebruikmaken. Zo blijkt uit het overzicht van het docententeam BO dat LTB beschikt over een docentenkorps dat beschikt over zowel tweede- als eerstegraadsbevoegdheid, dat ervaring heeft in de onderwijs-beroepspraktijk en over vakinhoudelijke kennis beschikt. Van de 20 docenten die het LTB-team vormen, hadden ten tijde van de audit 14 hun BKE behaald. Een bovengemiddeld aantal, zo stelt het auditpanel vast, in vergelijking met andere lerarenopleidingen. Van de resterende zes docenten waren er vier korter dan een jaar in dienst. Docenten beschouwen hun studenten als collega-docenten techniek en spreken hen als zodanig aan. In sommige gevallen wordt de vakinhoudelijke expertise van de ene student, verkregen door vooropleiding en werkervaring, ingezet ten bate van andere studenten. Deze lijn doortrekkend, ontstaat er een leergemeenschap voor technisch docenten in opleiding. Studenten geven aan tevreden te zijn over hun docenten, zowel vakinhoudelijk als vakdidactisch.

Diversiteit instroom

LTB biedt een praktijkgerichte opleiding, waarbij de opleiding rekening houdt met de beginsituatie van instromende studenten. Daarbij zoekt LTB naar oplossingen om zoveel mogelijk recht te doen aan de verschillende afstudeerrichtingen én om in te spelen op ontwikkelingen in het onderwijsveld en beroepenveld. Zo werken verschillende groepen studenten aan gezamenlijke opdrachten, is er sprake van maatwerkbegeleiding op het leerplein en werkt LTB samen met ROC's in de regio, onder andere rondom het gezamenlijk verzorgen van vaktechnisch onderwijs. Hierdoor krijgen studenten de gelegenheid om zich breed te oriënteren en daarbij hun interesses te volgen. Om verder aan te sluiten bij de diverse instroom, volgen jaarlijks enkele studenten bijzondere leerwegen. Daarbij zoekt de opleiding naar maatwerk in overleg met de instromende student. Ook zijn er studenten die via de eigen Ad of een Ad-opleiding van een andere hogeschool doorstromen naar de LTB. De variatie die gemengde groepen van deeltijd/voltydstudenten bieden, kan de opleiding nog beter benutten en tegelijkertijd waar relevant differentiëren.

Landelijk participeert LTB, samen met de andere LTB-opleidingen, in een project dat tot doel heeft om meer studenten te interesseren voor technische beroepen en om te werken in het technisch beroepsonderwijs. Om de instroom te verhogen, richt de opleiding zich op andere doelgroepen, zoals vrouwelijke studenten en studenten met een migratieachtergrond. Binnen de opleiding krijgen studenten de gelegenheid zich te verdiepen in het vraagstuk rondom tekorten in de technisch sector. In de onderwijseenheid 'Omgaan met verschillen' leren

studenten om het onderwijs te differentiëren voor verschillende doelgroepen. In het kader van het *Erasmus+ programma (2021-2027)* bereidt LTB een studentenstudiereis voor om banden met partnerinstellingen in het buitenland te versterken en om studenten in internationaal verband met elkaar ervaringen uit te wisselen over technisch beroepsonderwijs. Na *Covid-19* wil de opleiding dit initiatief weer oppakken.

Het auditpanel stelt vast dat LTB zich inspant om het aantal studenten dat de opleiding volgt te verhogen; het auditpanel vindt dit belangrijk, mede gelet op het tekort aan technici. Tevens is het auditpanel te spreken over de internationaliseringscomponent binnen LTB die door *Covid-19* beperkt is gebleven maar dit kalenderjaar door de opleiding weer wordt opgepakt.

Weging en Oordeel

De beoogde leerresultaten zijn op een inzichtelijke wijze in leeruitkomsten vertaald. Ieder subdomein is op duidelijke wijze uitgewerkt in concepten en uit te voeren activiteiten. Het auditpanel stelt vast dat LTB per domein beschreven heeft hoe de leeruitkomsten verdeeld zijn over de vierjarige opleiding en bij welke studieonderdelen/thema's de student werkt aan de ontwikkeling van zijn onderzoekend vermogen. De opleiding biedt haar studenten een flexibel curriculum aan dat hen mogelijkheden biedt hun eigen ontwikkeling te sturen en om zich te richten op een specifiek werkveld/profiel. Studenten en het auditpanel zijn hierover tevreden.

LTB kan meer het gesprek aangaan met studenten en opleidingscholen over focus op meer vakdidactische thema's rondom onderzoek. De praktijkcomponent maakt deel uit van de onderwijsleeromgeving en is op prima wijze in het vierjarige curriculum verwerkt. Het auditpanel stelt vast dat de theorie en praktijkcomponent van LTB goed vormgegeven en stevig verankerd zijn in het curriculum. Studenten krijgen ruim voldoende gelegenheid hun kennis en kunde in de beroepspraktijk te tonen.

Een sterk punt van LTB is de mate waarin en de wijze waarop zij het student-gecentreerd onderwijs vormgeeft. Het specialiseren in een afstudeerrichting naar keuze, het werken met leeruitkomsten en de mogelijkheid om passend bij de werkomgeving hier invulling aan te geven met ondersteuning van de studieloopbaanbegeleider, zijn hiervan voorbeelden die het auditpanel aanspreken. Het auditpanel is verder te spreken over de inspanningen die de opleiding doet om de diversiteit van studentenpopulatie te vergroten.

Het auditteam is van oordeel, dat de Tweedegraads lerarenopleiding Technisch Beroepsonderwijs wordt verzorgd door deskundige docenten, die goed met elkaar samenwerken, óók met andere opleidingen die deel uit maken van Windesheim BO. Studenten geven aan tevreden te zijn over hun docenten.

Gelet op de hierboven genoemde sterke elementen in het programma en het deskundige docententeam, komt het auditteam tot het oordeel 'voldoet' voor standaard 2 voor de Tweedegraads lerarenopleiding Technisch Beroepsonderwijs van Windesheim.

7.3. Toetsing

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Toelichting NVAO: De beoordeling is valide, betrouwbaar en voldoende onafhankelijk. De eisen zijn helder voor de studenten. De kwaliteit van de tentaminering en examinering wordt voldoende gewaarborgd en voldoet aan de wettelijke deugdelijkheidsvereisten. De toetsen ondersteunen het eigen leerproces van de student.

Bevindingen

LTB hanteert een Onderwijs- en Examenregeling alsmede het Opleidings- en Toetsingskader Lerarenopleidingen Beroepsonderwijs zoals dat is opgesteld voor de periode 2019-2024. Hierin is de visie op toetsing beschreven, de wijze waarop de borging van het eindniveau plaatsvindt, het valide toetsen aan de hand van leeruitkomsten, de betrouwbaarheid van toetsen en de toetscondities. Het is vervolgens aan de BO-opleidingen om aan dit algemeen kader een eigen invulling te geven. LTB besteedt ruim aandacht aan het zowel formatief als summatief toetsen ter ondersteuning van het leerproces. In dit verband merkt het auditpanel op dat het goed is dat LTB in toenemende mate de leerfunctie van toetsing benut. Studenten krijgen formeel en informeel feedback op dossieropdrachten en beroepsproducten.

Het vakgebied is bij uitstek geschikt om studenten formatieve feedback te geven tijdens praktijklessen waarbij de student direct *feedforward* en/of feedback krijgt. Door feedback en *feedforward* duidelijker te koppelen aan de beoordelingscriteria van een leeruitkomst, is het mogelijk het toetsproces inzichtelijker te maken hetgeen de student in staat stelt gericht te studeren.

Het auditpanel stelt vast dat het toetsprogramma dat LTB hanteert een duidelijk beeld schetst van de visie van deze lerarenopleiding op toetsen en de wijze waarop toetsing vorm krijgt. De opleiding hanteert een breed scala aan toetsvormen. De opleiding toetst door middel van kennisvragen maar maakt bij toetsing ook gebruik van opdrachten waarbij het handelen als docent of professional in het beroepenveld centraal staat. De door LTB gebruikte toetsvormen passen bij het karakter van de opleiding en bestaan vaak uit beroepsproducten in combinatie met een onderbouwing van het product daarmee aansluitend op de praktijkgerichtheid. Voor schriftelijke toetsen geldt dat deze een voorbeeldtoets en antwoordmodel hebben. In het jaarrooster vinden studenten informatie terug over het tijdstip van toetsing.

Het auditteam heeft toetsen bestudeerd en stelt daarbij vast dat deze de student voldoende gelegenheid bieden/voldoende uitdagen om zijn kennis en kunde te tonen. Zowel de validiteit als de betrouwbaarheid ervan zijn geborgd. De opleiding zorgt er met een mix aan toetsvormen voor, dat de studenten op verschillende manieren aantonen de beoogde leerresultaten/leeruitkomsten te realiseren. Studenten geven tijdens de audit aan tevreden te zijn over de toetsvormen en het niveau van de toetsen. De eisen waaraan zij bij toetsing moeten voldoen zijn duidelijk.

Studenten die deelnemen aan het experiment Flex-deeltijd kunnen leeruitkomsten op verschillende/alternatieve wijzen afronden. De mogelijkheden heeft LTB op een duidelijke wijze beschreven in de *Flexwijzer*. Voorbeelden zijn (1) het opnemen van een demonstratiefilm op de onderwijswerkplek, (2) in overleg met de docenten een dossier samenstellen waarin de student bewijzen van werkervaring en vooropleiding of gevolgde cursussen combineert met aanvullend bewijs uit de onderwijspraktijk. Ten behoeve van de betrouwbaarheid is voor de beoordeling van alternatieve afrondingen een generieke, meer holistische *rubric* ontwikkeld. LTB heeft met de examencommissie afspraken gemaakt over het gebruik ervan. Bij de beoordeling is veelal sprake van collegiale consultatie.

Toetskwaliteit

Om betrouwbare toetsen te maken, werkt de opleiding met een toetsmatrix en voorbeeldtoetsen met een uitwerking. De samenstelling van een toets ligt vast en is betrouwbaar. Bij het maken van een nieuwe toets zijn meerdere ontwikkelaars betrokken. Docenten krijgen gelegenheid om zich te bekwamen op het terrein van toetsen en beoordelen, onder andere door het behalen van de BKE-kwalificatie. Bij de constructie van toetsen past de opleiding het meer-ogenbeleid toe. Voorafgaand aan de afname van een toets, beoordeelt een mededocent deze en overlegt vervolgens met de toetsconstructeur indien dit noodzakelijk is.

Onderdeel van de toetskwaliteit vormt de transparantie ervan. Daartoe maakt de opleiding gebruik van een toetsmatrix en een beoordelingsmodel. Docenten die onderwijs verzorgen aan dezelfde groep studenten, stemmen de toetsvorm op elkaar af zodat er sprake is van een variatie aan toetsvormen en hebben collegiaal overleg bij het maken van de summatieve toetsen. De validiteit van de toetsen is, zo stelt het auditpanel vast, in voldoende mate geborgd.

Beoordelen

De begeleider van de stageschool heeft een adviserende rol bij de beoordeling. De eindbeoordeling vindt mede plaats op grond van lessen die de student heeft verzorgd, een stageverslag en een eindgesprek. Een passende toetsvorm voor een lerarenopleiding, zo stelt het auditpanel vast. Voor LTB geldt dat studenten vanuit de opleiding door een vakdocent wordt begeleid. Van belang is wel dat studenten tijdens hun afstudeerstage nog vaker bezoek krijgen van een docent vakdidactiek.

Bestudering van beoordelingen door het auditpanel lieten zien dat er soms nog behoorlijke verschillen waren in de omvang en aard van gegeven feedback en/of de mate van concreetheid ervan. Ook verdient de 'kleine kwaliteit' of 'beoordelingshygiëne' aandacht: is alles op de beoordelingsformulieren correct ingevuld en volledig? Het auditpanel pleit in dit verband om frequenter in te zetten op kalibratie dan dat dit thans het geval is en daarbij zorg te dragen voor meer vergelijkbare beoordelings- en feedbackexpertise. Tevens kan helpen om de feedback criteria en beoordelingscriteria verder te concretiseren. Zorg ervoor dat een tweede beoordelaar het te beoordelen werk ook zelf bestudeert en een eigen beoordeling van de criteria geeft.

De examencommissie vervult de borgende rol naar behoren en heeft de afgelopen jaren veel processen op gang gebracht. Zij vervult ook voor de Tweedegraads lerarenopleiding Technisch Beroepsonderwijs haar borgende rol evenals de toetscommissie die een centrale rol vervult bij de kwaliteit van de toetsen. De kwaliteit van de toetsing is gedurende de *Covid-19* periode goed bewaakt.

Weging en Oordeel

De Tweedegraads lerarenopleiding Technisch Beroepsonderwijs heeft haar toetsstelsel op orde. De opleiding toetst op een valide, betrouwbare en inzichtelijke wijze met behulp van gevarieerde toetsvormen of studenten de beoogde bekwaamheidseisen en daarvan afgeleide leeruitkomsten hebben bereikt. Met name de formatieve toetsing ondersteunt de student bij zijn leerproces. Aandachtspunten vormen nog de kwaliteit van de feedback alsmede de 'kleine kwaliteit' bij de beoordelingen. Zowel de examencommissie als de toetscommissies spelen een belangrijke rol bij de borging van de toetskwaliteit. Beide commissies vervullen hun borgende taken naar behoren. De kwaliteit van de toetsing is gedurende de *Covid-19* periode door de examencommissie bewaakt.

Het auditteam komt op grond van bovenstaande positieve punten en met in achtneming een enkel aandachtspunt tot het oordeel 'voldoet' voor deze standaard voor de Tweedegraads lerarenopleiding Technisch Beroepsonderwijs van Windesheim.

7.4. Gerealiseerde leerresultaten

Standaard 4: De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het realiseren van de beoogde leerresultaten blijkt uit de uitkomsten van toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Bevindingen

Wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgstudie functioneren

In het generieke rapport gaf het auditpanel aan dat het gerealiseerde niveau inderdaad blijkt uit de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk functioneren. Deze bevinding is onverkort van toepassing op de Tweedegraads lerarenopleiding Technisch Beroepsonderwijs.

Het auditpanel heeft van acht studenten verschillende afstudeerproducten bestudeerd en deze beoordeeld. Concreet gaat het om een breed scala aan afstudeerproducten waaronder portfolio's, onderzoeksverslagen/ontwerpverslagen maar ook lessen. Door de breedte kon het auditpanel zich een goed beeld vormen van het afstudeerniveau van de LTB-student.

Eigen oordeel auditpanel gerealiseerd niveau

Studenten tonen in de afstudeerproducten aan dat zij in ruime mate in staat zijn om leervragen te formuleren en deze door praktijkonderzoek te beantwoorden. De door het auditteam bestudeerde afstudeerproducten representeren het hbo-bachelorniveau. Bij een aantal producten komt het auditteam tot een ander cijfer, soms hoger, soms lager maar nergens tot een onvoldoende score. Wel is het auditpanel van oordeel dat de vakdidactische component meer nadruk verdient bij de afstudeerwerken. Zij hadden veelal betrekking op generieke, vrij algemene onderwerpen, waarin de vakdidactiek beperkt aan de orde kwam. Wellicht is het raadzaam om de focus te verleggen naar vakdidactisch praktijkonderzoek en ontwerp onderzoek in de eigen praktijkomgeving van de student. Het taalgebruik in de door haar bestudeerde studentproducten acht het auditpanel voldoende.

Externe borging eindniveau

Uit het gesprek dat het auditpanel voerde met vertegenwoordigers van het werkveld kwam duidelijk naar voren dat er zeer veel behoefte bestaat aan goed opgeleide techniekdocenten binnen het beroepsonderwijs. Het werkveld gaf daarbij aan forse problemen te ondervinden bij de werving van goede nieuwe docenten, daarmee het belang onderstrepend van LTB voor de arbeidsmarkt. In dit verband merkten de vertegenwoordigers uit het werkveld op dat zij er aan hechten om nauw met lerarenopleiders samen te werken. Zij zijn tevreden over de docenten die Windesheim levert. De arbeidsmarktpositie van afgestudeerden is prima.

Weging en Oordeel

Studenten van de Tweedegraads lerarenopleiding Technisch Beroepsonderwijs beschikken over het niveau dat het werkveld van een startende leraar Technisch Beroepsonderwijs verwacht. Uit de afstudeerproducten blijkt dat de studenten de beoogde leerresultaten beheersen.

Zonder uitzondering onderschrijft het werkveld het belang van deze opleiding alsmede het niveau van afgestudeerde LTB'ers dat het bachelorniveau representeert.

Gelet op het hbo-bachelorniveau van de afstudeerproducten en het feit dat het werkveld tevreden is over het niveau van afgestudeerden van de Tweedegraads lerarenopleiding Technisch Beroepsonderwijs komt het auditteam tot het oordeel 'voldoet' voor standaard 4.

8. ALGEMEEN EINDOORDEEL TWEEDGRAADS LTB

Het auditpanel is van oordeel dat deskundige docenten de Tweedegraads lerarenopleiding Technisch Beroepsonderwijs verzorgen die zorgdragen voor een stevig vormgegeven curriculum dat studenten de mogelijkheid biedt zich te ontwikkelen tot startbekwame en goed toegeruste docenten waar het werkveld nadrukkelijk behoefte aan heeft.

Het auditpanel adviseert de NVAO de accreditatie van de Tweedegraads lerarenopleiding Technisch Beroepsonderwijs van Hogeschool Windesheim te continueren.

9. AANBEVELINGEN TWEEDEGRAADS LTB

Het auditpanel beveelt de opleiding aan meer het gesprek aan te gaan met studenten en opleidingsscholen over meer vakdidactische thema's rondom onderzoek.

Ten aanzien van de beoordeling van studentproducten pleit het auditpanel ervoor om frequenter in te zetten op kalibratie dan dat dit thans het geval is en daarbij zorg te dragen voor meer vergelijkbare beoordelings- en feedbackexpertise. Let bij beoordelingen ook op de 'kleine kwaliteit'.

Een aanzienlijk deel van de docenten is BKE-gecertificeerd. Stel alle docenten in de gelegenheid hun BKE te behalen.

BIJLAGE I Scoretabel Opleiding tot Leraar vo 2^e graad Technisch Beroepsonderwijs

Scoretabel paneloordelen Hogeschool Windesheim Opleiding tot Leraar vo 2^e graad Technisch Beroepsonderwijs voltijd	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde leerresultaten	voldoet
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	voldoet
Standaard 3. Toetsing	voldoet
Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten	voldoet
Algemeen eindoordeel	positief

BIJLAGE II Programma, werkwijze en beslisregels

Auditprogramma Beperkte Opleidingsbeoordeling t.b.v. hbo-bacheloropleidingen tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad – Christelijke Hogeschool Windesheim – 27 en 28 oktober 2021.

Auditpanel:

generiek	<ul style="list-style-type: none"> De heer prof. dr. P.J. den Brok (voorzitter), o.a. hoogleraar Onderwijs- en leerwetenschappen aan de Wageningen Universiteit mevrouw dr. H. Oolbekkink (kernpanel), o.a. lector meervoudige professionaliteit van leraren aan de HAN mevrouw drs. A. van Vliet (kernpanel, tevens LTB vakdeskundig), o.a. onderwijsmanager Lerarenopleidingen Exact Hogeschool Rotterdam mevrouw M. Jurien, BSc (kernpanel, student/tweedegraads docent economie)
vakspecifiek	<ul style="list-style-type: none"> de heer dr. R.F. Grol (algemene en bedrijfseconomie), lerarenopleider (o.a. vakdidacticus en onderzoeksbegeleider) Economie, HAN mevrouw drs. J. Bolding (gezondheidszorg en welzijn), o.a. docent onderwijskunde lerarenopleidingen gezondheidszorg/omgangskunde HU de heer D. van Diggelen, BSc (student LTB, Hogeschool Rotterdam/docent LTB)
secretarissen	<ul style="list-style-type: none"> mevrouw G.C. Versluis, adviseur bij Hobéon de heer G.W.M.C. Broers, adviseur bij Hobéon

Woensdag 27 oktober 2021	tijd	lokaal	Gespreksfocus (indicatief)
Ontvangst panel:	8.30 - 9.15	B2.23	Ontvangst Vooroverleg panel en bestudering materiaal
Sessie 1: Opleidingsverantwoordelijken Directeur Beroepsonderwijs Opleidingsmanager/HHD-curriculum HHD-Curriculum en Kwaliteit, onderzoeker Kenniscentrum BE	9.15 – 10.00	B2.23	<ul style="list-style-type: none"> - Introductie van de opleidingen (5 minuten) - Ontwikkeling en ambitie (flexibilisering) - Organisatie en management - Kwaliteit personeel - Afstudeergarantie en financiële voorzieningen
Panel	10.00 – 10.15		pauze
Sessie 2: Toetsing: examen- en toetscommissie, examinatoren	10.15 – 11.00	B2.23	- Toetsen en beoordelen

<p>voorzitter examencommissie lerarenopleidingen AVO/BO/TL lid examencommissie, examiner GW, docent B lid examencommissie, examiner LTB, docent B voorzitter toetscommissie lerarenopleidingen AVO/BO/TL lid toetscommissie, examiner AE/BE, docent B lid toetscommissie, examiner generieke vakken, docent A</p>			<ul style="list-style-type: none"> - Borging
Panel	11.00 – 11.15		pauze
<p>Sessie 3: Samen opleiden (SO)</p> <p>Relatiebeheerder SO, docent B, GW Relatiebeheerder SO, docent B, GW, curriculumcommissie Schoolopleider SG Agnieten College (erkend opleidingschool OSZ) Schoolopleider roc Deltion College (aspirant opleidingschool Deltion College) docent A, generieke vakken, Opleidingscommissie</p>	11.15 – 12.15	B2.23	<ul style="list-style-type: none"> - Samen Opleiden (met werkveld) - Studiebegeleiding: Loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB) - Pedagogisch-didactisch handelen (leerlijn beroep)
Panel	12.15 – 13.00		pauze
<p>Sessie 4: Eindniveau - afstudeerfase</p> <p>docent B, AE/BE, coördinator profilering , curriculumcommissie docent B, werkgroep onderzoek, onderzoeker Kenniscentrum BE docent B, GW, curriculumcommissie docent B, curriculumcommissie docent B</p>	13.00 – 13.45	B2.23	<p>Eindniveau</p> <ul style="list-style-type: none"> - Werkplekieren - Onderzoekend vermogen - Professionele en vakinhoudelijke profilering

Panel	13.45 – 14.00	B2.23	Intern paneloverleg
Optioneel: Pending issues	14.00 – 14.30	B2.23	
Panel afronding dag 1	14.30	B2.23	

Donderdag 28 oktober	tijd	lokaal	Gespreksfocus (indicatief)
Ontvangst panel:	8.15 – 8.30	B2.23	Ontvangst panelleden AE/BE en LTB
Panel	8.30 – 9.00	B2.23	Gezamenlijk overleg panel
	9.00 – 9.30	B2.27	Overleg panel AE/BE
		B2.23	Overleg panel LTB
Panel	9.30 – 9.45		Pauze
Lerarenopleiding Algemene Economie en Bedrijfseconomie			
Sessie 5a: Docenten AE/BE docent B, teamcoördinator, curriculumcommissie docent B, kwaliteitszorg commissie docent A, coördinator Kopopleiding docent B docent A	9.45 – 10.45	B2.27	Vakopleidingspecifieke leerlijn Pedagogiek en (vak)didactiek Panel AE/BE Helma Oolbekkink Roel Grol Marissa Jurrien Rianne Versluis
Sessie 6a: Studenten opleidingspecifiek AE/BE jaar 3 - voltijd jaar 3 - voltijd jaar 3 - afstandsleren jaar 3 - afstandsleren jaar 4 - voltijd	10.45 – 11.45	B2.27	Panel AE/BE Helma Oolbekkink Roel Grol Marissa Jurrien Rianne Versluis
Lerarenopleiding Technisch Beroepsonderwijs			
Sessie 5b: Docenten LTB docent B, teamcoördinator docent A docent B, curriculumcommissie Docent B	9.45 – 10.45	B2.23	Vakopleidingspecifieke leerlijn Pedagogiek en (vak)didactiek Panel Perry den Brok

docent B, voorzitter generieke docenten, curriculumcommissie				Anja van Vliet Damien van Diggelen Ger Broers
Sessie 6b: Studenten opleidingspecifiek LTB jaar 3 – voltijd – ICT - opleidingscommissie jaar 4 – deeltijd – Bouwtechniek - online aanwezig jaar 3 – deeltijd - Elektrotechniek jaar 3 – deeltijd - PIE jaar 2 – deeltijd - Bouwtechniek		10.45 – 11.45	B2.23	Panel Perry den Brok Anja van Vliet Damien van Diggelen Ger Broers
Ontvangst panel GW:		11.30 – 11.45	B2.32	Ontvangst panelleden GW
Panel		11.45 – 12.00		pauze <i>lunch wordt gebracht op plein voor de lokalen</i>
Materialen AE/BE 12.00 – 13.00 uur B2.33	Materialen LTB 12.00 – 13.00 uur B2.33	Overleg panel GW 12.00 – 12.30 uur B2.32		12.00 – 13.30 uur: Materialen en overleg Lunch op plein voor de lokalen
Overleg panel AE/BE 13.00 – 13.30 uur B2.27	Overleg panel LTB 13.00 – 13.30 uur B2.23	Materialen GW 12.30 – 13.30 uur B2.33		
Panel		13.30 – 13.45		Pauze
Lerarenopleiding Gezondheidszorg & Welzijn				
Sessie 5c: docenten opleidingspecifiek GW docent B, teamcoördinator GW docent A, coördinator Kopopleiding docent B docent A, opleidingscommissie docent B		13.45 – 14.45	B2.32	Panel Anja van Vliet Helma Oolbekkink Jacqueline Bolding Marissa Jurrien Damien van Diggelen Ger Broers
Sessie 6c: studenten opleidingspecifiek GW Jaar 3 – voltijd		14.45 – 15.45	B2.32	Panel Anja van Vliet Helma Oolbekkink

Jaar 4 – voltijd Jaar 3 - voltijd - ex lid Opleidingscommissie Jaar 2 - afstandsleren Jaar 4 - voltijd			Jacquélien Bolding Marissa Jurrien Damien van Diggelen Ger Broers
Intern paneloverleg	15.45 – 17.00	B2.23	
Terugkoppeling voor allen (hybride)	17.00 – 17.15	B2.32	

In verband met de privacywetgeving zijn hier uitsluitend de functies/rollen van gesprekspartners opgenomen. De namen van de gesprekspartners zijn bij de secretaris van het auditpanel bekend.

Werkwijze

Bij de beoordeling van de betreffende opleidingen is uitgegaan van het door de NVAO vastgestelde 'Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland' van september 2018. Daarin staan de standaarden vermeld waarop het auditpanel zich bij de beperkte opleidingsbeoordeling van een opleiding moet richten en de criteria aan de hand waarvan het auditpanel zijn oordeel over de opleiding moet bepalen.

De secretaris lichtte het auditpanel voorafgaand aan de visitatie uitgebreid voor over het beoordelingskader en de -procedure en over de van hen verwachte attitude voor, tijdens en na de visitatie. Tevens zorgde de secretaris voor een kalibratie van het auditpanel door de interpretatie van de standaarden, de oordelen en de beslisregels door te nemen. Tijdens het audittraject bewaakte de secretaris de correcte procesgang, zag erop toe dat het oordeel van het auditpanel conform het kader tot stand kwam en ondersteunde het proces van de oordeelsvorming.

Op basis van de door opleidingen geleverde documentatie heeft het auditpanel zich een beeld kunnen vormen van de primaire en secundaire processen van de betreffende opleidingen. Voorafgaand aan het locatiebezoek vond een voorbereidend intern paneloverleg plaats waarin het auditpanel het informatiedossier en de onderliggende documenten besprak. Bovendien zijn de bevindingen van het auditpanel over de eindwerken tijdens het vooroverleg onderling gedeeld.

De visitatie was gericht op een verificatie van de bevindingen uit de documentenanalyse en het verkrijgen van aanvullende informatie over de inhoud van het programma. Dit geschiedde door gesprekken met vertegenwoordigers van de opleidingen, studenten en het werkveld, die waren te kenschetsen als 'gesprekken tussen vakgenoten'.

De verificatie door het auditpanel geschiedde door verscheidene malen hetzelfde onderwerp met verschillende geledingen te bespreken en aan de hand van additionele documentatie en - daar waar het de huisvesting en de materiële voorzieningen betreft- ook door eigen waarneming.

Na overleg met de betreffende opleidingen heeft het auditpanel met in achtneming van de daartoe strekkende regels van de NVAO en op basis van zijn documentanalyse en de daaruit voortvloeiende specifieke aandachtspunten de keuze van de gesprekspartners vastgesteld.

Het auditpanel bood studenten, docenten en andere betrokkenen bij de opleiding die niet waren opgenomen in het programma van het locatiebezoek, de gelegenheid om zaken onder de aandacht te brengen die zij van belang achten voor de beoordeling. Het auditpanel heeft geconstateerd, dat de betreffende opleidingen de mogelijkheid daartoe tijdig en op correcte wijze bij hen onder de aandacht heeft gebracht en hen heeft geïnformeerd over hoe zij contact konden opnemen met de secretaris van het auditpanel. Het auditteam ontving geen reacties.

Afstemming deelpanels binnen het cluster

De visitatie binnen dit cluster is uitgevoerd door de visitatiebureaus Hobéon en NQA, waarbij Hobéon vijf hogescholen (acht audits) en NQA drie hogescholen (drie audits) heeft beoordeeld. Afstemming tussen alle deelpanels heeft allereerst plaatsgevonden door de instructie die de panelleden krijgen met betrekking tot het beoordelingskader. De tussen Hobéon en NQA gekalibreerde criteria voor de beoordeling maken onderdeel uit van deze instructie. Daaraan voorafgaand is de afstemming geborgd door overlap in de bezetting tussen alle deelpanels.

Voorafgaand aan de audits die in het najaar van 2021 zijn uitgevoerd, heeft er een vooroverleg plaatsgevonden met alle hoofdvorzitters van Hobéon en NQA over de opzet en uitvoering van de audits en over generieke gespreksthema's die de panels in elke audit in elk geval aan de

orde zouden willen stellen. Dit betroffen de thema's: i) samen opleiden, ii) onderzoek en iii) flexibilisering.

Het oordeel van het auditpanel vastgelegd in een conceptrapport werd aan de opleiding voorgelegd voor een toets op eventuele feitelijke onjuistheden.

Beslisregels

Volgens de NVAO-Beslisregels Accreditatie kan een standaard 'voldoet', 'voldoet ten dele' of 'voldoet niet' scoren. Hobéon heeft de beslisregels toegepast, zoals deze zijn opgesomd in het 'Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland, September 2018'.

Wanneer er sprake is van verschillende varianten van een opleiding (bijvoorbeeld: voltijd, deeltijd en duaal), dan moet uit de beoordeling blijken dat voor elke variant de kwaliteit is gewaarborgd op grond van de standaarden uit het betreffende beoordelingskader om te komen tot een positief eindoordeel over de opleiding. Het eindoordeel over de opleiding luidt: 'positief', 'positief onder voorwaarden' of 'negatief'.

Indien een opleiding onder één CROHO-registratie wordt aangeboden op meerdere locaties, kan de opleiding alleen voor accreditatie in aanmerking komen als uit de beoordeling blijkt dat elke locatie voldoet aan de in het betreffende beoordelingskader genoemde kwaliteitsstandaarden.

Beperkte opleidingsbeoordeling

Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval positief indien alle standaarden 'voldoet' scoren.

Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval positief onder voorwaarden indien Standaard 1 voldoet en maximaal twee standaarden een 'voldoet ten dele' scoren, waarbij het auditpanel het opleggen van voorwaarden adviseert.

Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval negatief indien:

- een of meer standaarden 'voldoet niet' scoren
- standaard 1 'voldoet ten dele' scoort
- een of twee standaarden 'voldoet ten dele' scoren, waarbij het auditpanel niet adviseert om voorwaarden op te leggen;
- drie of meer standaarden 'voldoet ten dele' scoren.

BIJLAGE III Lijst geraadpleegde documenten

Bijlagen overzicht generiek:

- 00 – ZE-BO2021-AEBE, ZE-BO2021-GW, ZE-BO2021-LTB
- 01 - InfographicRVE BO: werkend leren en lerend werken in het beroepsonderwijs Opdracht, visie, kenmerken, meerwaarde en ambities van de RVE BO
- 02 - Preambule zelfevaluatie tweedegraads lerarenopleidingen Visitatie najaar 2021 - Gezamenlijke notitie lerarenopleidingen (ADEF)
- 03 - Strategische koers Windesheim -infographic
- 04 - Opleidings-en Toetskader lerarenopleidingen Beroepsonderwijs 2019 -2024
- 05 - Opleidings-en ExamenRegeling 2021-2022a Instellingsdeelb.Opleidingsspecifiek deel
- 06 - Samen opleiden: visie en overzicht opleidingsscholen (zie avo)
- 07 - Validatie: verslagen validatie leeruitkomsten, landelijke peerreviews
- 08 - Catalogus leeruitkomsten 2021-2022 lerarenopleidingen BO
- 09 - Curriculum lerarenopleidingen BO op hoofdlijnen
- 10 - Studiehandleiding Samen opleiden: werkplekleren
- 11 - Lessen uit de coronacrisis (publicatie lectoraat Onderwijsinnovatie en ICT, Jonkeren Smits, 2021)
- 12 - Spoorboekje opleidingsroutes lerarenopleidingen BO
- 13 - Overzicht docententeam RVE BO
- 14 - Evaluaties onderwijs (semesterenquêtes, panelgesprekken)(map)
- 15 - Professionaliseringsplan 2019-2022 (update 2021)
- 16 - Toetsplan lerarenopleidingen BO
- 17 - Eindwerk AE/BE, GW, LTB (map)
- 18 - Alumni -activiteiten
- 19 – Rapportage tussentijdse beoordeling experiment leeruitkomsten tranche 2: Domein Educatie en Bewegen – Bachelor Leraar voortgezet onderwijs tweedegraads Technisch Beroepsonderwijs en Associate Degree Onderwijsondersteuner Technisch Beroepsonderwijs (NQA, juni 2021)

Bijlagen Technische beroepen

- ZE-BO2021-LTB
- Coachend begeleiden
- Roadmap voorbeelden
- Flexibilisering deeltijd - materialen
- Rapportage tussentijdse beoordeling experiment leeruitkomsten tranche 2: Domein Educatie en Bewegen – Bachelor Leraar voortgezet onderwijs tweedegraads Technisch Beroepsonderwijs en Associate Degree Onderwijsondersteuner Technisch Beroepsonderwijs (NQA, juni 2021)
- Dossier opdrachten vakspecialisaties
- Studiewijzers van modulen en voorbeelden van toetsen/opdrachten
- ZER 2021 – reflectie studenten LTB

BIJLAGE IV Panelsamenstelling

Op 30 juli 2021 heeft de NVAO goedkeuring gegeven aan de samenstelling van het auditpanel t.b.v. de beoordeling van de hbo-bacheloropleidingen tot leraar voorgezet onderwijs van de tweede graad van Christelijke Hogeschool Windesheim, onder het nummer 010365. Deze opleidingen behoren tot onderstaande visitatiegroep.

Naam visitatiegroep:	HBO Tweedegraads lerarenopleidingen groep 2
----------------------	---

De secretarissen van het auditpanel beschikken over nadere informatie over de samenstelling en expertise van de panelleden die in bovengenoemde visitatiegroep zijn ingezet. In onderstaande tabel volgen korte functiebeschrijvingen van de panelleden die deelnamen aan het auditpanel van de in dit beoordelingsrapport beschreven opleiding.

Kernpanel

Naam	Rol	Korte functiebeschrijvingen
Prof. dr. P.J. den Brok	Voorzitter	De heer Den Brok is werkzaam als hoogleraar Onderwijs- en leerwetenschappen aan de Wageningen Universiteit en voorzitter van het 4TU Centre for Engineering Education. Hij ontwikkelt en verzorgt onderwijs op het gebied van leren en instructie, meer in het bijzonder docentgedrag, leeromgevingen, klassenmanagement en lesgeven in multiculturele contexten. Hij heeft veel ervaring met het maken en afnemen van toetsen en is regelmatig op bezoek geweest bij universiteiten in het buitenland. Mede door zijn onderzoek beschikt hij over een breed netwerk in diverse gremia van het onderwijs. De heer den Brok heeft als voorzitter en als deskundige deelgenomen aan verschillende auditpanels.
Dr. H. Oolbekkink	Lid kernpanel	Mevrouw Oolbekkink is werkzaam als Lector meervoudige professionaliteit van leraren aan de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN) en als Universitair Docent aan de Radboud Docentenacademie. Mevrouw Oolbekkink is na het afronden van haar studie pedagogische Wetenschappen gepromoveerd aan de Universiteit Leiden.
Drs. A. van Vliet	Lid kernpanel	Mevrouw Van Vliet is werkzaam als onderwijsmanager Lerarenopleidingen Exact en Manager Assessmentcentrum Hogeschool Rotterdam. Mevrouw Van Vliet heeft zelf een lerarenopleiding Omgangskunde afgerond bij Hogeschool Utrecht en de opleiding Onderwijskunde bij de Universiteit Utrecht.

Vakpanel

Naam	Rol	Korte functiebeschrijvingen
Drs. A. van Vliet	Lid kernpanel en lid LTB/vakpanel	Mevrouw Van Vliet is werkzaam als onderwijsmanager Lerarenopleidingen Exact en Manager Assessmentcentrum Hogeschool Rotterdam. Mevrouw Van Vliet heeft zelf een lerarenopleiding Omgangskunde afgerond bij Hogeschool Utrecht en de opleiding Onderwijskunde bij de Universiteit Utrecht.
D. van Diggelen	Studentlid LTB en GW	De heer Diggelen volgt de hbo opleiding Docent MVI aan de hogeschool Rotterdam en heeft in 2019 de lerarenopleiding technisch beroepsonderwijs aan Fontys Hogescholen afgerond.

Secretarissen

G.W.M.C. Broers	Secretaris LTB en GZW	De heer Broers is werkzaam als adviseur bij Hobéon en is NVAO-getraind secretaris.
G.C. Versluis	Secretaris generiek en Economie	Mevrouw Versluis is werkzaam als adviseur bij Hobéon en is NVAO-getraind secretaris.

De door alle panelleden ondertekende onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaringen zijn in het bezit van Hobéon. In deze verklaring verklaren de panelleden gedurende ten minste vijf jaar voorafgaand aan de audit geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben gehad met de betrokken instelling - anders dan die in het kader van de werkzaamheden als lid van het auditpanel van het evaluatiebureau -, die een onafhankelijke oordeelvorming ten positieve of ten negatieve zou kunnen beïnvloeden.

Strategische dienstverlener voor kennisintensieve organisaties

Lange Voorhout 14
2514 ED Den Haag

T (070) 30 66 800

F (070) 30 66 870

E info@hobeon.nl

I www.hobeon.nl